Масса а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дейз ● ШОАТТА, 16 июль, 1977 шу. ● № 85 (5752). ● Мах 2 кеп.

Сихеи ца дойташи чуэца ялат

Хаоттама халача хьалашка чуэцаш да укх шера ялат: каст-каста дейхача догІаша новкъарле ю механизатораш-та. Из кхета а деш шоай б... лерттІа вІаштІехьбаькхкача колхозашкеи совхозашкеи халонашта дуьхьала яьккхай лаьтта леладерий говзал, дикагІа йола опыт, тІадиллача гІулакхах бола хІера механизатора бехктонхам. Укх шера хьувкъам чуэцар кхы цхьаькха а башхало йолаш да — ялат ардарца цхьана чах кхаш цІен а деш, шозлагІа юкъе культурашта а тІадоагІача шера хургболча хьувкъама а лаьттаж кийчдар. Из тайпа дика хьокхам гойт пачхьалкхенга ка бола ялаташ дохкара план хІаьззе а тІехкхоачашъяьча Гудермесски района лаьтта леладераша. Ялат чуэцача дика хьокхамаш гойт Наурски, Шелковской районаша а.

Таханара кІи-марса ха белгала я КПСС ЦК майски (1977 ш.) Пленума решенеша, СССР кердача Конституце проекто ялаташ леладерий къахьегама а политически а хьинар айдарца. Республика колхозий, совхозий кхашка тІа-тІа шерагІа ярхаш латт техниках дикагІа пайда эцара, ялаташ ца дойташ цІена чуэцара тІехьара социалистически яхь. Яхье хьалха йоагІа республикански Сийлен доска тІа яьха Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача колхоза № 3 йола В. Козлова механизированни отряд, М. Цурова кулгалду «Терек» совхоза № 2 йола механизированни отряд, Шелковской районерча «Путь к коммунизму» яхача колхоза Н. Якушка ялат чуэца-транспортни отряд, Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза М. Юшаев начальник вола механизированни отряд, Грозненски районерча «Первое мая» яхача колхоза комбайнер Ю. Анашкин, Гудермесски районерча «Дружба» совхоза комбайнер А. Абдулаев, Назрановски района совхоз-техникума комбайнер Г. Хамхоев кхы дуккха бараш. Цар дика кийчъяьй шоай комбайнаш, дика уйла тІа а яхийта оттаьча графикагІа чуэц ялат. Уж толамаш даха гІо ду техникана эшача ремонт еяга лерттІа вІаштІехьдаькхача, къахьегама евсарле лакха хилийтара механизатороашта эша хьалаш ІалашдаьІча боахамашка.

Цхьабакьда республика ерригача а районашка, боахамашка дац гІулакхаш кшта. Цхьайолча районашка эсала лел ялаташ хьокхилга, уж оардилга. Хьакца а доладалелехьа кІин фийгаш лаьтта Іолегаш, хьоккача хана канаш дедийсаш, чаца дусаш, техника берригача низах бизза пайда ца эцаш, из сеца латташ моттигаш я. Укхал хьалха арадаьннача тха газета тІа йийцар Назрановски районера «40 лет Октября» яхеи «Экажевский» совхозаш. Нагахьа санна хьалхарча совхозе массава а оарцагІа а ваьнна кІи-марса болх сихагІа чакхбаькха гІерташ бале «Экажевский» совхозе шин балха дийнахьа 9 комбайно 30 гектара тІара мара ялат аьрдадац, хІаьта цох кхоалагІа дола дакъа чаца, комбайно хьа ца эцаш дисача канашца дисад, цул совгІа из нштта доаду бункераш чура машинашта тІадотташ. Совхоза кулгалхоша болх во вІаштІехьбаккхарца, тІахьожам ца лоаттабарца мара сенца дашха йиш я из тайпа хьал.

Назрановски районе ялаташ тІехьа кхачаш хиларах хІанз мара шерра дІадоладеннадац укхаза ялаташ чуэцилга. Хьалхарча деношка гучадийннача кхоачамбоацараша района партийни, советски, юртбоахама органий кулгалхой теркам тІаоза беза, цІаьхказ а цІаьхказ а хьажа деза хІара боахаме гІулакх мишта лел. Цхьадолча боахамий кулгалхой догІа дийлхача лаьтта ловсара дахадац, комбайнаш дІалепалац яхаш кхашкара балхаш сецаду. Цхьабакьда цу хана кхаш малагІаш да уж, маьагІча хьала тІа да хьажац. Нагахьа санна чутеІача моттигашка тІоадал йолаш комбайн ца лепалуш хилча, босешка лаьтта ловсара дахе леларгйолаш хул, бакьда деррига кха докьадаллалца хьийжача ха йов. Цу башхалонна къаьстта теркам тІабахийта беза шаьра доацача лаьтта кхаш долча Назрановски районе къаьстта.

ХІанз кІи-марса хана хІара минут, хІара сахьат боккхача маьха да. Тахан ца деш дитар кхоана дергда, аьнна дита йиш йолаш ха яц кІи-марса ха. Ялат чуэцилга массаза а хиннад хала гІулакх. Халонаш ла ховш а балха говзал йоккха йолаш а механизатораш дукха ба Назрановски а республика кхыча а районашка. Цар олмт, хьинар дІадовзийта деза балха говзал кІезигагІа, опыт йоккха йоацача комбайнерашта, царгара хьоккам эцаргбола хьалаш оттаде деза.

Декхар сенах латт аьлча, из латт йолаш йолча ерригача техникага болх байтарах. Дика деяча хІара сахьатах пайда а эцаш шин сменагІа болх белга вІаштІехьдаккха деза. Къаьстта теркам тІабахийтанза баргбац ялат чуйца даьннача кхашкара ча хьа а гулдеш цу сахьате лаьтта ахаран шозлагІа дІаюв культураш дІаеран. Ден а бус а болх беш хила еза ялат цІеидеш йола хьатташ. Цо торо хулийтаргья пачхахьалкхен амбарашка ялат сихагІа дІечутасса.

Ялаташ кхедаьрашца цхьана къахьегаш ба тахан транспортникаш. Цар беркате болх бара мел эша хьалаш Іалашде деза колхозий кулгалхоша. Цхьа моттиг хиийта йиш яц транспорт сеца латташ.

Ялат чуэцар тІома хьисапе йола фронт я. Укхаза экзамен дІалуш ба юртара коммунисташ. Кхашка цар баш бола беррига болх тІаберзабаь хила беза керттерча декхара — Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дизара даха ма-доаггІара накъадахара тІайийца социалистически деккараш кхоачаш а тІехкхоачаш а дара. Ялат чуэцача молаагІча участке из вале а хІара коммуниста декхар да ше беча балха хьокхамца а оалача дешаца а ялат чуэцача къахьегаш бола нах котало яккхара тІахьаха, сихеи ца дойташи ялаташ чуэцара уж оарцагІбаха. Болх тесса лелабарца, ялата кхом ца барца сецца кьовсам лоаттабе беза хІара коммуниста.

Шеко яц укх юбилейни шерара хьувкъам Нохч-ГІалгІайчен лаьтта леладераша сийленца чубахьаргхилара. Из хургда Сийлахь-боккхача Октября республика юртарча къахьегамхоша луш дола совгІат.

Октября 60 шу дизара накъадолхаш

Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхозе кхашка сихбенна ка бола ялаташ чуэцаш ба механизатораш. МаІача наха нийсса къахьегаш я укхаза комбайнер Джамбекова Сацийта. Цхьаккха а ди чакхдалийтац хьинар долча кхалсаго норма тІехкхоачаш ца еш.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) комбайнер Джамбекова Сацийта, тракторно-кхай тІарча бригада бригадир Дункаев Ваха, комбайнер Юшаев Ваха ялат цІена чуэций хьожаш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

Кастта чуийца даргда

Ялат сихеи цІенеи чуэца йиш хулийтаргйола ерригача торонаш оарцагІъяьха дІайолайир кІи-марса кампани Сунженски района Щеча Эскара цІерагІча колхоза кхаш лелaдераша. Боккха лоархІам бола кхашкара балхаш толамегІа дІагІоргдолаш Кирова цІерагІча колхозана социалистически яхье баьннаб уж. ХІаьта укх шера 3430 гектара тІара гурахьа дийна ялат чудерзале дезаш ба колхоза механизатораш.

Гаьнара хьежача форда тІа лелача кемашта таралест дошо бос болча кхай тІа болх беш йоахка комбайнаш. 44 гектар мара ца бусаш хІанзле 950 гектара тІара мукхи 355 гектара тІара кІаи чуийца баьннаб комбайнераш.

— Бнса хьувкъам 6 — 8 дийнахьа чуберзабе карагІдаргда тха, каст-каста делхача догІаша новкъарле ца йой. — йоах керттерча агронома Федин Николай Васильевича. — Йоачан йоацача дийнахьа хІара сахьата кхом беш, салоІамах уйла ца еш, укх бехктокхамеча хана са тессача дейз боад къовлабаллалца доккхача хьинарца къахьегаш ба тха коллектива механизатораш.

КІи-марс дикагІа дІагІоргболаш хьалаш вІаштІехьдаьхад укхаза. Еха комбайн, кхыйола техника сиха тоае массе хана кийча ба: механик Полевиков Александр, сварщик Дуров Павел, слесарь Фоминов Геннадий. Царна кулгалдеш ва колхоза керттера инженер Попов Михаил.

Йоакхо ю укхаза кулга цІена боацача нахах ялат дорадара. Шоай бехктокхаме гІулакх дика кхоачашду халкъа тІахьожама комитета юкъебоагІача: цу комитета председатела Паров Іийсас, профкома председатела Сенченова Раисас, клуба заведующе Баскакова Надеждас, кхычар.

Бригада конторе дІачуваьннача сага го йиш я материальнии моральнии гІойленаш тІаязъяь пена тІа хьалтеха доалла плакат. Цу тІа яздь да: хьувкъам чуийцачул тІехьагІа яьча итогах яхье хьалхара моттиг яьккхача комбайнерий звенона колхоза парткоман правленен карара мара ду Ше байракхи 200 сом ахчан премии хьожаю. ХІаьта яхье хьалхара моттиг яьккхача комбайнера 120 сом, шоллагІчоа — 100 сом, кхоалагІчоа — 80 сом ахчан преми лу. Из доацаш смении норма 125 процент кхоачаш а еш яхье хьалхара моттиг яьккхача комбайнера «Ударник жатвы-77» яха цІе вымпели 30 сом премии лу хІара дийнахьа.

Хьокхамий улго хьахьокх комбайнерий звеношта, къаьсткъаьста болча механизатороашта юкъе яхь мишта лел. ХІанзарчоа яхье хьалха комбайнераш Кимов Анатолий, Хельдихароев Ювнас, Безбородов Александр юкъебоагІаш йола звено я. Смении норма 18 тонн йолаш 30 тонн ялат оард царех хІаране.

ШоллагІча моттиге я 625 тонн ялат аьрда, райсовета депутата коммуниста Пуляев Виктора кулгалду звено. Шоферашта юкъе яьржача яхье хьалха ва хьетта хІанзле 287 тонн ялат дІадихьа Дзангиев Саварбик.

Шоай декхараш лерттІа кхоачашду хьетта ялат цІендеча агрегаташ тІа болх беча Ляпкин Михаила, Юров Николая, Бражников Петра. КІи-марс дІаболабелча дейз 1625 тонн ка бола ялат цІендаьд цар.

«1977 шера хьувкъам чуэцилга, юртбоахама продукташи доакъараши кийчделга ІалашдаргІа кхы тІа а де дезарех» болча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцама, Советски халкъо йоакхо еча кердача Конституце проекта жоп луш, укх юбилейни шера вай хьамсарча Даьхенга ма-хулла дукхагІа — 3600 тонн ялат дІадала дош деннад Щеча Эскара цІерагІча колхоза къахьегамхоша.

М. ЦУРОВ.

ФИЙГ БОА ЦА БЕШ

22 эзари 200 гектар гаргга долча кхашкара гурахьа дийна ялаташ чуэца дезаш ба укх шера Надтеречни района къахьегамхой. Хьувкъам чуэцача дакъа лоацаш я района боахамашкара 100 совгІа комбайни Назрановски районера ена 20 комбайна. Каст-каста дийлхача догІаша дикка новкъарленаш яь яле а, деррига шоай хьинар, маькарло оарцагІъяьккхача наьха вІаштІехьдоал хІара минутах бизза пайда а эцаш цхьа фийг арахьа ца буташ цІендаь ялат чуэца.

— 7 эзар гектара тІара ялат хьекха касарах Іодиллад оаха, цунах пхи эзарне тІара дар аьрдад, — аьлар Надтеречни районни юртбоахама управлене керттерча агронома нов. Шапошникова. — Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 22—23 центнер кІаи мукхи чуэц.

Ка бола ялаташ сихагІа чуэцара яьржача яхье хьалха ба «Верхненаурский», «Знаменский» совхозашкара комбайнераш.

В. ИДРИСОВ.

Нов. Н. Ш. Шабанянца Нохч-ГІалгІай АССР Іилман заслуженни деятель яха сийлен цІи яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дуккхача шерашкеи беркат доалаши леладаь Іилман-педагогически гІулакхаши, халкъа боахама эша специалисташ кийчбеча боккха болх бари, общественно-политически вахаре хьинаре дакъа лацари бахьан долаш Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Іилман заслуженни деятель яха сийлен цІи лойла **Шабанянц** Николай Шабановича — Грозненски мехкдаьтта института доцента.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель

Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь

Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1977 шера 8 июль.

Нов. М. П. Ушаковайна Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дуккхача шерашка беркат а доалаш швейни промышленносте болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла **Ушакова** Мария Павловнана — Грозненски производственни швейни объединене хІамаш тегача мотористкана, Социалистически Къахьегама Турпала.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель

Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь

Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1977 шера 13 июль.

СИЙЛЕ ХИЙЛА ЯЛАТ ЧУЭЦАЧА ХЬАЛХАЛАТТАРШИЙ!

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советом эбасовпрофон 1977 шера 10 июль тІакхоачаш ялат чуэцачеи ка болча ялата культурашта заготовка ечеи яьржача социалистически яхье котъяьнна а лаьрхІай, республикански газетий Сийлен доска тІа а йоах

РАЙОНАШ:

ГУДЕРМЕССКИ

6345 гектара тІара деррига чуэца дезачох 77 процент ка бола ялаташ чуэцарах, хІара комбайнаца ялат чуэцача боккхагІа толам баккхарах. Ка болча ялаташта заготовка яр 103,5 процент кхоачашдаьд. Пачхахьалкхенга ялат дІахо дохкаш да.

НАУРСКИ

7924 гектара тІара ка болча ялата культураш чуийца яларах — чуэца дезачох 39 процент, пачхахьалкхенга ялат дохкара план 53 процент кховчашъярах.

ШЕЛКОВСКОЙ,

8904 гектара тІара ка болча ялата культураш чуэцарах — чуэца дезачох 78 процент.

БОАХАМАШ:

ГУДЕРМЕССКИ РАЙОНА «ТЕРЕК» ЯХА СОВХОЗ,

2276 гектара тІара ялат чуэцарах—чуэца дезачох 95 процент. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара даьннад 27 центнер ялат. Совхозо кховчашъяьй пачхахьалкхенга ка бола ялат дохкара план.

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОНА «АТАГИНСКИЙ» СОВХОЗ,

2040 гектара тІара ялат чуэцарах — чуэца дезачох 74 процент.

СУНЖЕНСКИ РАЙОНА «ПУТЬ К КОММУНИЗМУ» ЯХА КОЛХОЗ,

1422 гектара тІара ялат чуэцарах. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара доала ялат 32 центнер да.

НАУРСКИ РАЙОНА ЛЕНИНА ЦІЕРАГІА КОЛХОЗ,

3316 гектара тІара ялат чуэцарах — чуэца дезачох 45 процент. Колхозо кхоачашъяьй пачхахьалкхенга ка бола ялат дохкара план.

МЕХАНИЗИРОВАННИ ОТРЯДАШ:

СУНЖЕНСКИ РАЙОНА «ПУТЬ К КОММУНИЗМУ» ЯХАЧА КОЛХОЗА № 3 ЙОЛА МЕХАНИЗИРОВАННИ ОТРЯД (ОТРЯДА НАЧАЛЬНИК В. КОЗЛОВ)

378 гектара тІара гурахьа дийна кІа чуэцарахи 1209 тонн ялат ардарахи. Юкъера лаьрхІача цар хьувкъам хІара гектара тІара 35 центнер ба.

«ТЕРЕК» СОВХОЗА № 2 ЙОЛА МЕХАНИЗИРОВАННИ ОТРЯД (ОТРЯДА НАЧАЛЬНИК М. ЦУРОВ).

340 гектара тІара гурахьа дийна кІа чуэцарах—чуэца дезачох 95 процент. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара хьувкъам — 31,7 центнер.

ШЕЛКОВСКОЙ РАЙОНА ЯЛАТАШ ЧУЭЦАРА ТРАНСПОРТНИ ОТРЯД (ОТРЯДА НАЧАЛЬНИК Н. ЯКУШКА).

840 гектара тІара ялат хьаьхарах, 2250 тонн из ардарах.

УРУС-МАРТАНОВСКИ РАЙОНА «КРАСНОАРМЕЙСКИЙ» СОВХОЗА МЕХАНИЗИРОВАННИ ОТРЯД (ОТРЯДА НАЧАЛЬНИК М. ЮШАЕВ),

219 гектара тІара ялат чуэцарах, 615 тонн из ардарах.

КОМБАЙНЕРАШ:

АНОШКИН Ю. — Грозненски района «ЦхьоалагІча Мая» колхоз;

АБДУЛАЕВ А. — Гудермесски района «Дружба» совхоз;

АБУБАКАРОВ Б. — Шалински района «Автуринский» совхоз;

АМЕРХАНОВ А. — Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоз;

БИТИЕВ А. — «Надтеречный» совхоз;

ВЕРСИХАНОВ С. — Урус-Мартановски района «Труд» яха совхоз;

ГАЙТЕМИРОВ А. — «Атагинский» совхоз;

ЕРЕЖЕПОВ Н. — Шелковской района Ленина цІерагІа колхоз;

ЕВДАЕВ А. — Шалински района Ленина цІерагІа колхоз;

ОВЕРЧЕНКО В. — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз;

КАЗАЕВ Х. — Шелковской района Ленина цІерагІа колхоз;

СОЛОМАТИН П. — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз;

СКРИПКА А. — Малгобекски района «Кавказ» яха совхоз;

ХАМХОЕВ Г. — Назрановски совхоз-техникум;

ЮСУПОВ М. — «Красноармейский» совхоз.

КХОАНА—МЕТАЛЛУРГА ДИ

БОЛАТ ЛОАЛАДЕРИЙ ТОЛАМ

Металлурга Ди красномолотовцашта доккха цІей да. ХІана аьлча заводе къахьегаш металлургически болхлой доккха эскар хиларцеи на предприяти эггара хьалха металлургически производстваца болх бе дІайолаяларцеи. Цу завода юхьиг дІайолаяьраш бар пхьоале болх бераш. ТІаккха таханара завода дог — кузнечни цех сихен дикеи болх беш я.

ХІанз Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дизара вай накъадолхача хана дега куралца цІераш яха безам боагІа завода политически а къахьегама а вахаре доккха дакъа лоацаш хьабоагІача кузнеций. Царех ба завода меттел пхьоале йолча хана эггара хьалха кузнецаш хиниа граждански тІом чакхбаллалца укхаза къахьийга Т. И. Ерохов, 1905 шерара большевик М. П. Ворожев, тІехдика болхлой династи заводе дІайолаь Д. Иодис, къахьегама турпал А. К. Жиленко, заводе стахановски болам дІаболабаь коммунист Г. И. Севериков, Грозне Советски Іаьдал чІоагІдеш, Дай-мехка тІом хиллалца мехка экономика дегІайоалеш къахьийга кхыбараш.

Заводе юкъе доаладаьд завода къахьегама ветераний преми телилга. Цу ветеранех ва Октябрьски революце ордена кавалер Войцицкий Иван Фомич. 41 шу да цо кузнечни цехе болх бу, царех 40 шу по дІадихьад шу сийлахьча коллектива кулгалдеш.

Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дизара сийна вахте а эттa кузнечни цеха коллективо валови продукци арахецара ах шера план кхоачашъяьй 115,9 процент, хІаьта товарни продукце план — 109,6 процент. Дикка тІехкхоачашъяьй къахьегама овсарле алсамъяккхара план.

Дукха ба цехе тІехдика къахьега кузнецаш. Социалистически яхье хьалха латт В. М. Наниева, Д. И. Савченкос, М. И. Ярыкина кулгалду бригадаш.

Белгалъяккха езаш я социалистически яхье массаза хьалхе лелаю чонах хІамаш ю цех. Цу цеха ударни коллективашта кулгалдеш бола Н. Г. Назарови цун заместитель В. И. Греймани литейни производства ветеранаш ба, царна еннай Къахьегама Щеча Байракхи орденаш. Укх шера хьалхарча ах шера йола товарни продукци арахецара план цеха коллективо кхоачашъяьй 127,2 процент, хІаьта валови продукци — 102,7. Чонах хІамаш еча цехе 32 шера хьинаре къахьегаш ва формовщик А. Н. Беляков, 29 шера воккхагІвола мастер волаш хьаворгІа А. С. Исаев. Дика къахьегамхой хиларца шоай цІераш йоахийт обрубщикаша И. Астамирова, Ю. А. Пугуева, стерженщица З. С. Корнеевас, яхье хьалха латтарех я С. Баканова болат доаладерий бригада. Дика хьоккхамаш да формовщика В. Н. Буслаева, кхы дуккхачар.

Кхычарца лаьрхІача къонагІа я лоаладаьча болатах хІамаш ю цех. Эггара хьалха болат лоаладаьча хана дейз хьалаьрхІача 29 шу да цун. Цу шерашка цахаддаш технически прогресса наькъагІа хьаенай цех. Дукха ба цу цехе орденаши медалаши ярна белгалбаьа болхлой. Царех цаІ я дукха ха йоацаш Къахьегама Щеча Байракха орден енна модельщица А. И. Долбилина. Социалистически яхье кот а ювлаш къахьегаш я цу цехера В. С. Енин керте латта формовщикий, И. А. Тырина кулгалду комплексни литейщикий бригадаш, кхыраш. Къахьегама лакхара толамаш доах цу цехерча болхлоша В. С. Масленникова, В. Г. Александрова, П. П. Григорьева, М. Р. Фельцера, кхычар.

Завода металлургаша къахьег «ХІара балха денна — дикала Знак!» яхача девизагІа. Цар цхьаккхе хІама кходац арахецача продукце дикали производства эффективности лакха хилийтара. Цу гІулакха юкъехкувл шоай мел йола торонаш, кердадараш, хьалхле лелаерий опыт Іомаю, цунах пайда эц.

Иштта, лоаладаьча болатах хІамаш еча цехе балха юкъедоаладаьд шелалца лоацалуча смесех стерженаш яра керда гІулакх. Болх сихагІа байтарал совгІа цар дикал а лакхъю цу гІулакхо, хІаьта кокильни оалача литьяй номенклатура шеръю. Шера цар хІанз из арахец 200 эзар тоннад дуккагІа.

Укх карарча шера сталелитейнии чугунолитейнии цехашка хувцаргья 4 формовочни машина. Опыто хьахьекхад гонахьа гом а болаш лоаладаь металл чудеттача формашка яь хІамаш дикагІа хулилга.

Дукха да металлургаша дІахо де дезараш. ДикагІа пайда эца беза лоаладаьча метталах хІамаши заготовкаши хьаяра йолча торонех. Каст-каста летть тхона механически цехера болхлой оаха яьча оатхалий йистош гІоргІа хиларах. Из кхоачамбоацар дІаларгда фонтании арматура цехий блок болх бе йолаелча. Тоабе безаш ба металлургически цехашта формовочни материалаш — дикагІа йола гІуми топпари лоаттабара болх. Хетаргахьа уж кхоачамбоацараш кастта дІадаргда.

Тха металлургаша цхьаккхе хІама кходергдац продукце дикал лакхъяран балха толамаш дахаран.

А. ЛАШИНСКАЯ,
«Красный молот» завода керттера металлург.

К. СОКОЛОВ,
тха штате воаца корреспондент.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дузача денна сийленца накъабахара шерра социалистически яхь йоаржаяьча Назрановски ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода литейно-прессови цеха болхлоша дика къахьегама совгІат кийчдаьд металлургий дезача денна. Хавил дуккха хьалха кхоачашйир цар товарни продукци арахецара ях бетта план.

Къаьстта дика къа а хьегаш социалистически яхье хьалха латташ ба литейщик Алиев Іамерхани наладчик Махлоев Мухарбики. ДикагІбола хьехамчаш хиларах гарра цар шоай опыт дІа а луш дукха говзанчаш хьалкхебаьб.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) литейщикаш І. Алиев, М. Махлоев, М. Бабаиев, В. Орцханов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Ювцаш я СССР Конституце проект

ВАЙ ВАХАРА КЕРТТЕРА ЗАКОН

ДИКА ДЕШАРЦА КЪОАБАЛЪЮ

СССР Конституце проект кепатеха араяьлча вай дерригача советски халкъо санна дег тIара къоабалъеш тIайнцар из Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета студенташа а. Из кхетадеш да, хIана аьлча Конституце чIоагIъю советски сага бокъонаш.

Шовзткъа шера Iалаьмате доккхий хувцамаш хиннад вай мехка: йIаьхийгIа хиннай Даьхе, хьахиннай керда социалистически общество, хьальйй социализма ниъ бола лард. Иштта доккхий хувцамаш хиннад вай республике а. Хьалха цхьаккха бокъо йоацаш хала даьллача вайнаьха къама хIанз дикка дегIлена индустри, юрта боахам, шийн культура я. Вай бокъонаш шер а еш, вай хьашташ кхоачашдара советски сага экономически, политически, социальни культурни вахара дерригача доакъошка лакъа ловцаш хилара, наьха хьал тоадара, саг массайолча оагIарахьара дегIаахара гIо-новкъостал деш йола кердача Конституце проект. кхетадеш ма-хиллара, вай дерригача халкъо санна студенташа а къоабалъеш я.

Геттара раьза болаш тIайнпар студенташа Конституце проекта 45-гIа статья. Цу тIа йоах: «СССР гражданий деша бокъо я. Из бокъо Iалашъю массе тайпара дешар мах боацаш хиларца, беррига кагирхой юкъера образовани йолаш хулга декхар даь тIа а дужадаь, чакхдоаккхаш хиларца, дешар вахарца, производствоца дувзара ларда тIа профессионально - технически, лаьрххIа юкъерен лаккхерен дешар дегIадоаладарца...».

Цу дешаша тха дегаш гIоздоах. Цхьаккха а капиталистически мохк бий цу тайпара дешара гулакх оттадаь? Бац. Советий Iаьдал далалехьа Нохч-ГIалгIайчен ниъ-кхоъ школа мара яцар, хIаьта цига деша даьгIараш моллайи хьал долча наьхеи бераш дар. ХIаьта тахан вай республике цхьа саг вац дешар-йоазув ца ховш, дуккха школаш, дешара заведенеш я. Республика шин вузе хьехаш ба профессораши доценташи.

Кердача Конституце дешара гIулакх дIахо йодача хана кхы тIа а тоадара, дегIадоаладара боккха теркам тIабохийт. Цудухьа да тха дегаш гIоздаьнна, тхоай ираза бокъонца дола дай да тхо.

Д. КАРТОЕВ,
Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета студент.

ХАРЦБАЬННАРИЙ НИКЪ БЕХКА

СССР кердача Конституце проект ешаш бIаргашта хьалхашка отт дIадахача вахара сурт, дика хоалу кхоана хургдолчун доазонаш. ХIаьта из дерригa вайга тахан доккхал дайташ, Советски Союза гражданин яха цIи сийленца лелаяра хIаране дог - уйла кхы а чIоагIъеш да. Цунна дола масалаш шортта долаш да алхха тха Назрановски района къахьегамхой вахар хьайнцача а.

Хьаэцаргда вай нах чубаха гIирсаш дара дош. Революци ялалехьа готтача, баьдеча горингашка бахар дукхагIбола лоамарой. КIезига моттигаш яцар къона мари сесаги зIамигача сага даьцеи наьнацеи цкъан тховна кIала тарбаланза ца боалаш а. Цу тайпара хIама хIанз лаха хала хургда. Йовзаргйоацаш хувцаеннай юрташ. Назране массехказа вIаштIардаьча цIеной бIарчча кварталаш хьахиннай. Даа, дувха доацаш цхьаккха къахьегамхо вац.

ХIаравар бокъо йолаш ва шийн цIа, ков хила. Из бокъо хIанз лаьрххIа дIаяздъяьй Кертерча Закона проекта тIа. Бакъда наггахьа мара беце а нийслуш ба цхьаккха бокъо а йоацаш паччахьалкхени наьха доалахьареи цIеноош хьалувцаши цига баха чухувшаши бола нах. Цу гIулакхо хила ца доагIа цатоамеш дуълийт наха юкъе, гражданаштеи паччахьалкхен органаштеи юкъе. Цкъаза уж нах чизагIа арабаха безача дIа а кхоач гIулакх. Цудухьа проекта 55 статья шоллагIа предложени укх тайпарча редакцегIа дIаязйича бакъахьа хет сона. «ЗаконагIа йоагIа бокъо йоацаш хIаьта чиштта чубахараш раьза боацаш шийн лоIамагIа паччахьалкхени наьха доалахьарчен цIагIа чувала бокъо лац цхьанненна а». Цу гIулакхо никъ бехкаргба харцбаьннарашта.

М. КОТИЕВ,
Назрановски райисполкома председатела заместитель.

ДукхагIбарий демократи

Вай мехка вахаре белггала хIамаш долаш да май беттара календарь. Царех эггара доккхагIа лархIа мегаргйолаш я КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева СССР кердача Конституце проектах яь доклад ювцаш хинна КПСС ЦК Пленум. Политически боккха лоархIам болаш да из документ. Общественни вахара цхьайола оагIонаш чIоагIъеш долча кхыча законех соагIа общественни паччахьалкхени строя лоархIамера принципаш чIоагIъеш лакхехьара юридически низ болаши текущи законодательства лард йолаши я кердача Конституце проект. ХIанзарча вахара эггара лоархIамегIареи тIехьтетта йиш йоацеи проблемаш къоастаяра никъ духхьал социализма мара хьа ца беллилгах шийн беррига инзаца тешаву Керттерча Закона проекто.

Социалистически демократи дегIаяра, общественни организацей лоархIам лакхбара вай парте еча йоккхача йоакхонца чIоагIа тешал деш я Конституце проект. Цу тIара «Правосуди, арбитраж, прокурорски тIахьожам» яха лаьрхIа бола корта тхо гIаддугаш ба. Тха берригача юристий юкъара цхьа уйла я—Керттерча Закона проект боккъонца халкъа хьашташка хьежжа хилар. 155 статья тIа йоах: «СССР-е правосуди лелаю Законан судан хьалхашка граждаеш цхьатара хилара хьисапе». ХIаьта 159 статья тIа «Зулам даьд аьнна цхьаккха сага бехк бе-а уголовни бехктокхаме оза а йиш яц суда приговорагIеи уголовни Законага хьежжан мара».

Цхьаккха а вац Конституце проекта тIа дола хIамаш кхоачашхургдац аьнна кеташ. Из вай Керттерча Закона лоархIамегIа дар да. Ховш ма-дий капиталистически мехкашка гражданий бокъонаш керттерча даькъе духхьал каьхата тIа дIаязъяь мара йоацилга.

XIX бIаьшеренарча Французски Конституцена анализ еш Карл Маркса яздъд, «цун хIара параграф ше шийна духьале еш я...» Ше шийна духьале елга — хIанзарча буржуазни конституцешка а долаш дар. Масала, Японе Конституце тIа бокъоний кортамукъаленний дIаьххача йоазонна тIехьашка тIатехад: халкъо бокъонаши кортамукъаленаши телхае мегаргьяц. Кхыдолча буржуазни Конституцешка демонстрацешин митингаши яра бокъонаш полице бокъо ца елча тедаш я.

Цу тайпара цхьаккха хIама долаш яц вай Конституци. Вай Конституце гаранти енна ца Iеш, къахьегамхой демократически кортамукъаленаш кхоачашъяра мел эшараш ду — шоашта хетар дIаалара, кепайоазон тIа дакъа лацара, собранеш яра мел эша материальни хьалаш а хулийташ: типографи, бувзама средстваш, общественни гIишлош, улицаш.

Цхьабакъда, Конституце гаранти енна бокъонаш айхха ювзаенна-м я конституционни декхарашца. Конституционни бокъонийи декхарийи бувзам — социалистически демократе хиланза даргдоацар да. Цхьатарра бокъонаш йолча советски гражданий цхьатарра декхараш а да общественни паччахьалкхени хьалхашка. Цу юкъе доагIа, Конституци кхоачашъелга, законаш нийса чакхдоахилга, къахьегама дисциплина телха ца елга, общественни декхараш цIена кхоачашделга, социалистически общежите бокъонаш лоархIилга, социалистически доалахье лораелгеи чIоагIъелгеи, тIема декхараши Даьхе лораелгеи кхочашделга.

Социалистически демократи шийн боарамаш долаш я. Халкъа хьаштаца паччахьалкхен законашца тарлургйоаца бокъонаши паргIатонаши шоашта яха гIертараштa никъ бехк цо. Ма-дарра аьлча, социалистически демократи из дукхагIчар лоIам кхоачашбелга да. ХIаьта из тарлургдолаш дац шийн лоIамагIа боарам боаца паргIато сага яла еза яхача буржуазни идеологеца. Общество вахa саг цох мукъавала йиш йолаш вац. ТIаккха цигара хьадоагIа советски сага халкъа хьалхашка ше бехктокхаме хетилга, из граждански декхарашта чIоагIа мутIахьа хулга. Цун ларде дегIаухаш я советски демократи.

Л. ЕМЦОВА,
НГIАССР юстице министерства консультант.

Доккхий хувцамаш

ХIАНЗ долаш дола Советски Конституци тIайнцачул тIехьагIа дIадахача укх шовзткъа шера вай мехка боахамеи советски халкъа вахареи доккхий дика хувцамаш хиннад. Дуккхаза а йIаьхегIа хинна дIаэттай вай Даьхе. лакхденнад цун дунеи халкъашта юкъера сий. тоаденнад советски наьха вахара материальни культурни хьал. лакхбенаб цар коммунистически сакхетам. ТIема духьалара, машара тIехьара чIоагIало а хинна дIаэттаб вай мохк. кхы а чIоагIагIа кхотаденнад Коммунистически партена гонахьа цун халкъаш. чIоагIденнад царна юкъера ленински доттагIал. дукхагIа шоайла гаргадаьккхад уйлеи дагалаттари цаI долча. тайп - тайпарча къамех болча советски цаха вIаши леладу гIулакхаш. дукхагIа тарадийрзад городерчеи юртарчеи наьха вахар. ХIанзара кагирхой шовзткъа шу хьалха хиннарел дукхагIа сакхеташ, интернациональни уйлаш йолаш ба... Из белгалдаьккхад Конституце проекта 95-ча статья тIа 18 шу даьнна гражданин СССР Лакхехьарча Совета а союзни республикай Лакхехьарча Советашка а депутаталла хержа хила бокъо йолаш хиларца. Цо хьахьокх партеи правительстваси советски кагирхой йоакхо еш а царех тешам бенна а хилар.

Уж башха дика хувцамаш къаьгга белгалдаьхад Советски Союза Конституце проекта тIа. КПСС ЦК майски (1977 ш.) Пленуме Конституце проектах лаьца ше доклад еш КПСС ЦК Генеральни секретара, Конституционни комиссе Председатела новкъоста Леонид Ильич Брежнева аьлар: «...проекта тIа долча кердачун керттера лостам — из социалистически демократи шеръяри кIоаргьяри ба» Конституце проект советски нахага ювцийта а цох шоашта хетар хьаалийта а оттаяро хьахьокх советски политически строй йоккха демократи йолаш хилар, паччахьалкхен гIулакхашта юкъе дакъа лаца хIара советски гражданина бокъо практически кхоачашъе йиш хулийташ хилар. Духхьал из цаI кхоачам болаш да советски нах йоккха демократически бокъо йолаш хилар кхетаде.

Берригача советски наха а санна, вай республика къахьегамхоша, митингаши собранеши а еш йийцай Конституце проект, из йийцай Нохч-ГIалгIай Лакхехьарча Совета сессе а, чIоагIа могаяьй, дика къамаьлаш даьд цох лаьца, белгалдаьхад хIанз долаш долча Советски Конституце тIа доаца цу тIара керда хIамаш.

Проекта 1-ча статья тIа аьннад: «Советски Социалистически Республикай Союз я мехка болхлой класса, ахархой, интеллигенце, дерригача къамийн халкъийн лоIам а хьашташ а кхоачашдеш йола халкъа юкъара социалистически паччахьалкхе» Цу дешаца белгалдаьккхад социалистически паччахьалкхен массе а къамех болча наьха цхьатарра политически бокъонаш хилар.

Конституце проекта юкъе боалабь керда, кхоалагIа «Социальни дегIаахари культуреи» яха корта оттабаьб советски наьха творчески низаш, говзалаш дегIайоалаяра, цар къахьегам аттача баккхара, къона тIехье уналцIена, дийша, хьаькъал долаш хургйолаш хьалкхеяра, профессиональни искусство а халкъа художественни творчество а дегIайоалаяра йоакхо еш.

Иштта хIанз йолаш йолча а тIехьа тIайоагIача а тIехьений йоакхо еш оттаяь я 18 статья. Лаьтта а цун ченаш а лораяра, Iилма наькъаца, рационально царех пайда эцара, баьцовгIаш а хьайбаш а лорадара, фо а хий а цIена лоаттадара, Iалама хозленаш юхаметтаувттаяра, саг вахаш йола гонахье тоаяра вай мехка гIулакхаш деш хилар дувц цу тIа. Из вай хIанзарча вахаро керда дIадехар да.

Вай замалахьа ирлуши кIоарглуши латт капитализманеи социализманеи юкъера идеологически къовсам. Цунца дийза доазол дехьарча капиталистически мехкашкара хьаухача цхьаболча дог цIена боацача хьаьший гIулаккхех ала безам бар са. Цар вай доазон тIа баьлча идеологически диверсеш чакхъяха дагахьа харц гIулакхаш леладу. Цу тайпарчарна никъ бехкилга вай массане декхар да. Цудухьа 37 статья тIарча «СССР территоре тIа бола кхыча мехкий гражданаши гражданство йоацаш бола нахи декхарийла ба СССР Конституци лархIа а Советски законаш кхоачашде а» яхача дешашта **Советски законодательство телхадеш бола кхыча мехкий гражданаш бехктокхаме оза боагIа, аьнна IотIатоха лоагIаш хет сона.**

Проекта тIа оттаяь СССР гражданашта луш йола бокъонаши паргIатонаши йоккхий а шера а я. Иштта доккхий да царна тIадожадеш дола декхараш а. Парте Программа тIа ма-аллара, советски саг массе а оагIарахьа іегIавара чшачуни паргIатони уйла а яьй цу тIа. Кхыча тайпара хила йиш а яцар советски общества Керттера Закон, хIана аьлча вай мехка хьадеш мел дар сага духьа, цунна долча берката деш да.

Проекта тIа СССР гражданашта, моллагIча къамах, расах, моллагIа образовани йолаш, моллагIа болх беш, ды делабеш е ца делабеш, ничахьа бахаш уж бале а, маIачоа а кхалчоа а закона хьалхашка цхьатарра бокъо лу, вахара дерригача экономически, политически, социальни, культурни доакъошка из кхоачашъелга Iалаш а лу. МаIача сага нийсса бокъо лу кхалсага массе а даькъе. Цул совгIа, берий вана а бераш а материальни моральни хьаллацара, берах болча кхалнаха, кагий бераш долча ноаношта материальни повкъостал ду.

Уж хIамаш хIанз долаш долча Конституце тIарчул дикагIа дувцаш а кхоачашдулургдолаш а оттадаь да.

ХьатIакхувча тIехьен чIоагIагIа йоакхо еш оттаяь я проекта 66 статья. Цу тIа аьннад: «СССР гражданаш декхарийла ба бераш кхетамца хьалкхедара йоакхо е, общества пайдане къахьегаргдолаш уж кийчде, социалистически общества бокъонца бола членаш хургболаш уж кхеде».

ХIанз долаш долча Конституце тIа дола «къахьегамхой депутат» яха дош «халкъа депутат» аьнна оттадаьд проекта тIа. Халкъа юкъара а хинна дIаэттача вай социалистически паччахьалкхен цIерца дикагIа дувзалаш да из.

Ю. ЧАХКИЕВ,
пенсионер.

УнахцIено — лорае еза ганз

Вай берригача мехка къахьегамхоша санна, вай республика медицински болхлоша а чIоагIа теркам тIабахийтан хьашт долаши Iомаю СССР Конституце проект. Аз айса дог тохаденнеи вай Сийлахь-йоккхача Даьхенах, Коммунистически партехи новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача цун ленински Центральни Комитетахи доккхал а деш йийшар КПСС ЦК майски (1977 ш.) Пленума материалаши вай мехка Керттерча Закона проекти.

СССР кердача Конституце проекта керттера лостами цун чулоацами социалистически демократи дIахо шеръяраи кIоаргъяраи тIаберзабаь ба. Цу деша вай партеи паччахьалкхенон хадданза йовхо яра къаьгга дола тешал да проекта тIара хIара мугI.

Боккха лоархIам болаш да Конституце проекта тIа СССР гражданий унахцIено лораяра тIаерзаяь лаьрхIа йоккха статья хилар. Цо хьахьокх коммунизма сийода кхоане хьакхоллаш боаххача советски наьха унахцIено лораелга вай мехка паччахьалкхен лоархIам бола гIулакх а хиния дIаэтталга.

СССР гражданий шоай унахцIено лораяра йола бокъо вахаре кхоачашъю дуккха а тайптайпара а гIулакхаш чакхдахарца. Царна юкъе да лазараш ца даржийтара дукха чакхдоаха профилактически гIулакхаш а. Ма нийса юкъедиха хIама да из! ХIана аьлча наьха унахцIенон профилактика елга из медицина кхоане я. Берригача медикаша санна, вай республикерча итт эзар саг волча медицински болхлоша а дукха къахьег профилактически болх дикагIа вIаштIехьбаккха гIерташ.

Цхьабакъда из гIулакх мадоаггIа дIаоттадара медиций хьинар тоъам болаш хургдац пунна юкъе хIара гражданина ше дакъа ца лоаце. Шийн унахцIено чIоагIъяра дукха хIама де йиш йолаш ва хIара саг. УнахцIенонна чIоагIа пайдане да физкультура елга, шийн яьнача ханага хьежжа ГТО комплекса нормативаш дIателилга, кхетамца вIаштIехьъяьккха режим лелаелга, дIа а хьа а даржаш долча лазарашта духьала де дезар деш хилар, дуккха кхыдараш.

Цул совгIа цхьаькха цхьа хIама а да чIоагIа лоархIам болаш. Шийн унахцIено боча хилара) совгIа шийна гонахьарча наьха унахцIено а лораеш хила веза хIаравар. ХIана аьлча уйла ца еш е эгIазавахача аьнача кхыметтел цхьан дешо а чIоагIа чов еш моттигаш кIезига нийслац. ТIаккха декхарийла деце вай балха а, ара а, цIагIа а вайна уллув болча наьха йоакхо е, уж лархIа. Цудухьа СССР Конституце проекта 65-ча статья тIара «СССР гражданин декхарийла ва кхыча наьха бокъонаши законни хьашташи лархIа...» яха дешаш кхы а чIоагIагIа аьлча бакъахьа хетар сона. Масала, «...цIенхаштта лархIа», аьнна дIаяздича.

С. ДОБРИЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР унахцIено лораяра министерства дарбан отдела воккхагIвола инспектор.

ЭРГАЛОНАШ ЗИЙЧА...

«Сунжанефть» НГДУ медсанчаста болхлоша чIоагIа теркам тIабахийтан хьашт долаши Iомаю тIаэцале хьалха советски нахага шерра ювцийта аьнна кепатеха арахийца СССР кердача Конституце проект. Оаха массане дег тIара къовбал а ду хьаь а лоац из, советски наьха вахаре хинна доккхий хувцамаш, вайна карагI мел даьннар чу а ловцаш оттадаь дола, вай Даьхен Керттера Закон хила деза документ.

Сона хала да Конституце проекта тIа хIама тIатоха а цу тIа хIама хувца а. ХIана аьлча, сога хьаттача, цхьаккха хIама юкъах ца дусаш оттаяй из. Цудухьа из дувцаргаа проект ешача хаца сай дег чу ессача уйлаех, сайна цо дагадохийтарех. Вай вахаре хинна хувцамаш хIара сага къаьггагIа гу ше вахача моттигера эргалонаш зийча. Иштта ала мегаргаа Карабулак яхача тха болхлой поселках а.

Цхьан хана станица хинна из тахан итт эзар гаргга саг вахка йоккха поселок я. 1958 шера со укхаза балха еача хана цхьан зIаммигача цIалга чу йоаллар болх беш шин саг мара воаца укхазара медпункт. Шерагара шерага тоалуш хьадоагIа бахача наха деш дола медицински гIулакх санна шерлуш хьаера тха медпункт а. ХIана цунах йоккха поликлиника хиннай, нига болх беш 60 саг ва. Оаха бахача наха юкъе чакхбоах боккха дарбан а профилактически а болх.

ГIулакхаш дукха хул тха. Из кхеталеш а да. ХIана аьлча тахан Карабулаке я цхьа колхоз, «Сунжанефть» НГДУ, рудни йоацача гIишлон материалий завод, химреагентий завод, газ чакхйоаха производство, бурув деттача балхий управлени, цхьа ПМК, шиъ юкъереи цаI музыкальни школаш, дуккха кхыйола предприятеши учреждениеши. Цига болх беча, дешача наьха, поселке мел бахача кхыболча наьха унахцIено лораяр тха керттера декхар да.

КIезиг - дукха сайх лаьца дувцаргда аз. Нохч-ГIалгIай медицински училище чакх а яьккха фельдшер я со. Цу хана денз хIа-а бац аьнча цхьан моттиге болх беш хьа а йоагIа. Болх бе дIайолалучв хана бегта 80 сом дар са алапи. ХIаьта хIанз из 110 сомага кхаччаца лакхденнад. Шу чакхдоалаш аргIа хьатIакхачарга хьежжа юкъерча медицински персонала алапи хIанз долчул дукхагIа хила дезаш да. ТIаккха кхы а тIакхетаргда беча балхах сона лоагIа ахча.

Аз дег тIара къоабал а ю чIоагIа хьал а лоац советски наьха бокъонаш Iалашъеш йола, дунеи тIа эггара демократичнегIа йола СССР кердача Конституце проект.

А. БАКАЛЮК,
«Сунжанефть» НГДУ медсанчаста медицински сестра.

ОКТЯБРЬ СА ВАХАРЕ

КХОАНЕНАХ ДОГ ТИЙША ДА

Кестта вай мехка дездергда сийлахь - доккха цIей — Октябра 60 шу дизар. ХIаьта цу тайпара цIей гарга кхаьчача вай Iаьдал да баьча наькъага юхахьожаш, хиннача эргалоний лоархIам беш. ХIаьта Октябрьски революци хинначул тIехьагIа хьалха баьде, тоIадаь даьллача гIалгIай халкъа вахаре хинна эргалонеш Iалаьмате йоккхий я. Из дика гуш да бIарчча город а хинна дIаэттача Назранага хьежача а. Из дерригa тха дог гIоздоаккхаш, оаха доаккхал деш да. ХIаьта из шишаь хьахинна доацилга а хов тхона, наьха цIий Iуадарий лоалах мукъадаьннача халкъо шийн хьинар ца кходеш хьийгача къих хьахинна да тахан вайна гонахьа гуш мел дола беркат, ираз.

Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци хинначул тIехьагIа кхо шу даьлча ваьв со. Бера хана денз аз хьадена вахар тара да миллионаш болча вай мехкарча къахьегамхой долчоа. Даьштеи даьдаьштеи вIалла дага ца хинна торонаш кхаьчар са ноахаленга. Мах боацаш тхоашта ловш дола дешар Iомаде йиш йолаш дар тхо. ХIанзарча кагийча наха цох иштта хила доагIаш дола хIама санна хете а тха ханарча наха-м вIалла мах баь варгвоацаш хIама лоархIар цох.

Юкъера школа а цул тIехьагIа товароведий курсаш а чакхъяьхар аз. ТIаккха Махачкале тика заведующи волаш болх беш а хилар.

Цу хана вай мохк граждански тIема човнех бийрза а баьнна сихача боларагIа социализм хьалъеш бар, ма-дарра аьлча, вай цхьан кога тIа а даьнна социалистически вахарах мерза чам боаккхаш хинна ха яр из. Массанахьа дегIаухаш латтар юрташ, городаш, хьалъеш яр бIаьш промышленни предприятеш.

Цу ханна вай массане дегаш тохадолийташ, цIаьхха вай дегIамаш дIалоацаш дола «тIом» яха дош хьакхайкадир. Социализма эггара хьалхарча мехкацара шийн дорхал йоассаелга империализма тIадиллар тийшача балхех хьалйизача фашистски Германена. Сай нийсархоаща къизача моастагIчоа духьала тIом бе вахар со а. Взвода командира гIонч а волаш Выборге лаьттача тIемашка дакъа лоацаш хилар. Цул тIехьагIа Ленинград лораеш хилар. ЧIоагIа даьраенна хьуавача моастагIчоа духьалъэттар цхьан дезалера нах санна СССР дахача бIаь халкъий къонгаш. ХIаьта цар доттагIал дохаде мага а маганзар фашисташта е цхьанна моастагIчоа могарг а дац, хIана аьлча Сийлахь - боккхача Октябро ираз доассадаь шоай хьамсара мохк бар цар лорабаьр.

Чакхбаьлар дунен тIа эггара бирсагIа хинна тIом. Цул тIехьагIа а ткъаь шийтта шу дIадахад. Керда нах Iо а баь хьалкхийннаб. Къаьстта гIадвугаш, дега тоам беш да цар сихетамеи бытеи хинна хувцамаш, нах хьалхарчул дуккха бIаьхегIа баха баьннаб.

Из бакъдара масалаш лаха гаьна ваха везац. ХIаравар шийн дезале хиннача эргалонашка хьежача а кхоачам хургба.

Ткъо шу хьалха со АМООС балха оттача хана тха йоккхагIйолча йиIий Лидай иттлагIа шу доладеннадар. ХIана из инженер а йолаш районе хьалха латтача «Электроинструмент» заводе болх беш я.

Цу хан - юкъо цун вахаре лоархIаме лераш йитай. Цо чакхъяьккхай юкъера школа а Орджоникидзевски финансово-экономически техникум а, хIаьта 1968 шера денз завода къахьегамеи алапаи отделе къахьегаш я. Партийни организаце шийна тIадилла агитатора декхар тешшаме кхоачашдеш а я.

Цул цхьа шу тIехьа юкъерча школе дийша ваьлар воI Мухарбик а. ТIаккха заводе говзал Iомаергйолаш дIайийцар из. Керда професси кареерзаяь воаллаше а Советски Эскаре гIулакх де вахар. Цигара цIавеначул тIехьагIа деша а этта хIанз Грозненски мехкдаьтта институт чакхъяьккха воалаш латт.

Цар лаьцача наькъагIа водаш ва Ибраьхим а. Цо а шийн къахьегама вахар дIадоладир завода цехашка. ТIаккха Назрановски зооветеринарни техникуме деша а Советски Эскарера гIулакх дIадахьа а кхийнад цун. Краснодарски крае болх беш а хиннав. ХIанз «Электроинструмент» завода инструментальни цехе токаралле къехьегаш ва.

Шийн вахар заводаца дийзар Радимхана а. 1974 шера денз керттерча технолога отделе техника декхараш кхоачашдеш я. Болх бешше а Орджоникидзевски финансово - экономически техникуме деша а вIаштIехьдоал цун.

Иштта тха цIагIара завода ков бодача наькъа такилг хадаргдоацаш чIоагIденна дIаэттад. Цу дерригие боккха мах бу аз а са сесага а. ХIаьта иштта къонгаши мехкарийн хIама ца эшийташ хьалхха а баь нийсача новкъа баха тха низ дIакхоачарг а бацар, нагахьа санна паччахьалкхено тха дезала новкъостал даь дацаре, СССР Конституце еннача бокъонех бизза пайда нийбаь бецаре.

Къахьегама а тIема а ветеран хилара тарра алапи доацаш 110 сом пенси а нийду аз. Бераш зIамига долча хана паччахьалкхено юхадела це дезаш ахча тийлар царна, хIаьта хIанз-м царех вийне хIара бетта чудахь шортта ахча.

Цудухьа дог тийша да тхо хIанз а школе дешаш долча тхоай кхаь бера — Азай, Башира, Тамерлана — вахара никъ а шаьра хургхиларах.

Цу дерригие кIаьгга хьагойт деша, хьаьнала къахьега безам болчоа вай мехка мел эша торонаш боккъонца Iалашъаьлга. Хьалха цу дерригнех хьогаш баьхаб тха дай. хIаьта вай хана-м наггахьа мара беце а цу иразах къехкаш бараш а нийслу, бакъда атта-м дац цу тайпарчарна, хIана аьлча советски вахара деррига хьисап духовно а физически дегIаена визза вола саг хьалкхевара тIадерзадаь доландаь. Цудухьа дег тIара къоабалъяь тIайнцар оаха КПСС ЦК майски (1977 ш.) Пленума решенеш, СССР кердача Конституце проект. Цун хIара мугI къахьегамхой дагара ба вай кхоане сийрда хилийтара, советски наьха хьал-торо айяра тIаберзабаь боландаь.

И. ДИДИГОВ,
Назрановски АМООС рабочкома председатель.

КЪАХЬЕГАМ — САГА СИЙЛЕ

ДОККХА декхар латт укх шера тха механизированни отряда хьалхашка. Iай хьайбаш кхабара 1400 тонн йол, 1300 тонн сенаж, 350 тонн баьций витаминни хьоар Iалашде дезаш ба отряда къахьегамхой.

Из бехктокхаме декхар кхоачашдара хьалхxe а кийчо яьйр оаха. Тоаяь кийчйир техника, доакъар Iалашдара лаьрххIа планаш оттайир. Цу гIулаккхаша йиш хилийтар доакъар Iалашдара балхаш шийн ханнахьа дIадоладе а хIаьта оттаяьча планага хьежжа доакъар Iалашделга дIадахьа а.

Буц юха сихагIа тIаялийтар дукха а дукха балхаш дир. Дерригача кхашка минеральни удобрени тессар, хIаьта хий дуллача кхашка хий диллар. Шийн ханнахьа Iунал дарга хьежжа дика дегIаера буц. Из хьахьокх хIанзарча хьоккхамаша а.

Иштта дIайнйча цхьан шерай дукхача шерашкеи тIаювла буц шозлагIа хьакха йолаяьй оаха укх деношка. Духхьал хьоккхаш хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 35—40 центнер йол кийчъяь хиннаяле хIанз шозлагIа хьоккхаш 45—50 центнер Iалашъю.

ДIайийна баьцаш дукха хIама ца эшаш 500 гектара тIа я. Царех хIанзле 210 гектара тIара яр чуйица даьннад тхо. ХIаьта буц еррига чуйица яьккхача Iалашъе тхона карагIдаргда кIезигагIа яле 900 тонн йол.

Буц хьоккхача хIанз къаьстта дика хьоккхамаш гойташ болх бу кагийча наха механизатораша: Керимов Хасалама, Лутаев Товсолтас, Дакаев Хьасана. Белгалдаккха доагIа уж берригаш а комсомольцаш хилар. Йол хьагул а еш токхораш еча хьинаре къахьег Довлетукаев Шарпудина, Махмудов Хожас, Махмудов Мовладе, Тасуханжиев Шейхас. Балха нормаш юкъера лаьрхIача 130—150 процент кхоачаш ца еш ди дIадахийтац царех хIаране.

Аьла аргIаш деш говзеи сихеи болх бу ха яхача Абуев Дашеи къонача Токуев Мувсаси. Царна дикка новкъостал ду хIанз каникулаш йолча хана шийн даьна гIо деш волча дешархочо Абуев ВахIида.

Дика аьннад кердача Конституце проекта 13 статья тIа: «Общественни рузкъа алсамдоаккха, халкъа а советски хIара сага а хьал-торо лакхъо хьаст ба советски наха паргIата хьега къа».

Цунца цхьана, тха юрта а кхыча моттигашка а дукха ба могаш а болаш общественни рузкъа алсамдаккхар духьа пIелгах пIелг а ца тохаш, паччахьалкхено луча паргIатонех вай мехка берригача къахьегамхошта нийсса пайда а эцаш лела нах. Хьабе болх бац. аьлча — бакъдац. Масала, тха совхозе болх хьабе нах ца тоъаш дукха гIулакхаш юкъагIадус кхоачаш ца деш, шийн ханнахьа пайда ца эцаш. Нах дукхагIа баларе доакъар Iалашдара балхаш а сихагIа чакхдаха йиш хургьяр.

Из бахьан долаш проекта 13 статья тIа: «Болх бе а могаш общественни рузкъа алсамдаккхар духьа къа ца хьега саг бехктокхаме оз», аьнна дешаш тIатехача бакъахьа хет сона а соца цхьана болх беча новкъосташта а.

Л. МУСАЕВ,
Шалински района «Автуринский» совхоза механизированни отряда начальник.

Советски общественностага шерра ювцийтара араяьккхача СССР кердача Конституце проекта 22-ча статья тIа дIаяздаьд: «СССР-е лерргаIа чакхйоах юртбоахама къахьегам индустриальничоа тара лостабара, юрташка халкъа образоване, культура, унахцIено лораяра, бытови гIулакхаш дара, торговле, коммунальни боахама учреждений сеть шеръяра, юртех дика кийчъяь поселкаш яра программа».

Конституце цу статьяс яхар дуккхача хана денз вахаре чакдаьккха дуккха юрташ я вай мехка. Цун цхьа масал — Украински ССР-а Николаевски области Щербани яха юрт.

Аьхача лаьттай хIара гектаро 1400 сом пайда лу. Колхозо хIара шера 4 эзар тонн ялат, 700 тонн генараш, 10 эзар тоннага кхоаччаш баьцадаараш, дуккха шура, фуаш, тха, кхыйола продукци йохк паччахьалкхенга. ДIадахача шера колхоза 7 миллион сом совгIа пайда хилар, хIаьта карарча пхе шере из шозза дукхагIа хургба.

Боахам шерлуш латт: хьалъеш я шера 1,2 миллион бройлераш яха тенна котамаш лургйола коа тIара оалхазараш леладу фабрика, 1200 хьайба лаьрхIа шурий товарии комплекс, холодильник.

ХIара шера тоалуш йоагIа Щербани, хьалдеш латт городе дараш санна дика кийчдаь цIенош. Юрта духхьал тIехьарча шерашка хьадийлад культура ЦIа, бытови гIулакх дара комбинат, кхоъ тика, гостиница, хIамаш тега ательс.

СУРТА ТIА: СССР кердача Конституце проект ювцаш ба колхоза механизатораш. Аьтта оагIорахьа шоллагIвар — партийни комитета секретарь Масевра Владимир.

ТАСС фотохроника.

Сийлахь-боккхача Октябра 60-гІа шу

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРА БІУБЕННА КЪАХЬЕГ

1977 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХШЕРА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГІАБОАЛАБАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГЕХ БОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

КПСС XXV съезда решенеш кхоачаш а еш, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дуэача дейна сийленца накъабахара шера социалистически яхь йоаржаьвча Нохч-ГІалгІай АССР къахьегамхоша керда толамаш даьхад экономикен культурен дегІайоалаеча, халкъа материальни хьал торо лакхъеча. Республика халкъа боахама къаьст-къаьстача доакъоша паччахьалкхен план кхоачашъяр хьахьокх дІахорча даннеша:

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Ерригa республика хьанийцача продукци маьхала яккхара 1977 шера хьалхарча ах шера план 101,7 процент кхоачашъяьй, цу даькъе республика Министрий Совета чуйоагІача промышленносто 102 процент а кхоачашъеш.

1976 шера хьалхарча ах шераца нийсдича промышленноста цхьадолча доакъошка арахийца продукци дуккагІа хиннай укх боарамагІа:

машинашъечен металлообработкен	— 8,7 процент
хьунеш хьу чакхйоахачен промышленносте	— 6,6 процент
ейгача промышленносте	— 2,3 процент
кхачан промышленносте	— 12,5 процент

1977 шера хьалхарча ах шера продукци маьхала яккхара план кхоачашъяри предприятешка продукци арахецилга дегІаахари хьахьокх дІахорча даннеша:

	1977 шера хьалхарчи ах шера план кхоачашъяра процент	1977 шера хьалхара ах шу 1976 шера хьалхарча ах шераца нийсдича процентаца
Ленина орден лелаю «Грознефть» производственни объединени	102	98
Вознесенски газ чакхйоаха завод	103	85
Грозненски газ чакхйоаха завод	100,8	139
Карабулакски химически реагентий завод	103	109
«Грознефтеоргсинтез» производственни объединени	100,9	98
«Красный молот» завод	101	109
«Оргтехника» яхача Грозненски производственни объединене «Электроприбор завод	103	106
«Пищемаш» завод	104	105
ГІ. Ахриева цІ. «Электроинструмент» завод	103	115
«Трансмаш» завод	102	110
Электромеханически завод	102	105
Гудермесски медицински инструментий завод	106	110
Грозненски ремонтно-механически завод	102	97
«Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завод	103	112
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод	100,2	106
«Грозэнерго» районни энергетически управлени	100,6	99
Нохч-ГІалгІай мебельно - хьун хІамаш ю «Терск» яха производственни объединени	100,6	100,3
Ермоловски ДОК	107	132
Хьун боахама управлени	103	103
Цементни завод	82	89
Грозненски аьшкбетона конструкцей завод	100,2	104
ЦІеноша йоккхий панелаш ю Аргунски завод	100,1	151
ГІишлой материалийн гІишлой индустреи Аргунски комбинат	100,1	91
«Чечингушводстрой» гІишлошъеча управлене аьшкбетона изделей Аргунски завод	129	115
«Чечингсельстрой» треста аьшкбетона конструкцей завод	100,8	99,1
Назрановски трикотажни фабрика	100,7	112
Швейни производственни объединени	103	100,6
Кога гІирс бу фабрика	81	88
Ацетонови завод	103	106
Нохч-ГІалгІай «Консервплодоовощ» яха производственни аграрно-промышленно-торгови объединени	104	132
Грозненски дулха комбинат	103	119
Нохч - ГІалгІай шурий промышленноста производственни объединени	110	111
Нохч-ГІалгІай «Чеченингушвино» яха производственно-совхозни объединени	104	111
«Чечингушпромстройматериалы» производственни объединени	100,4	103
Республика кхачан промышленноста министерство	103	100,1
Моттигерча промышленноста министерство	102	110

Промышленни продукце керттера тайпаш хьадар хьахьокх дІахорча даннеша.

	1977 ш. хьалхарча ах шера арахийца продукци	1977 шера хьалхара ах шу 1976 шера хьалхарча ах шераца нийсдича процентаца
Электроэнерги—млн. киловатт-сахьат	1609	97
Газ—млн. кубически метр	1281	99
Болат—эзар тонн	17,0	93
Мехкдаьтта аппаратура—эзар тонн	8,8	110
Насосаш	442	149
Хица тІоанаш лелхийта агрегаташ	40	78
Скважинаш карзерзаю цементировочни агрегаташ	320	110
Тракторни прицепаш—эзар	7,2	107
Трансформаторни подстанцеш	884	104
Электрографически аппараташ	1156	104
Электрически инструмент—эзар	135	123
Етта кирпишк (колхозаша яьр йоацаш)—млн.	91	100
КІир—эзар тонн	18	95
Гипс (алибастр) — эзар тонн	3,9	85
Аьшкбетона конструкцеши оатхалаши—эзар кубически метр издели	122	98
Цемент—эзар тонн	231	81
Хьу кийчъяр (колхозаша кийчъяьр йоацаш) эзар кубически метр	64	108
Цу даькъе:		
Херх хьокха хьу — эзар кубически метр	28	108
Ардакх (колхозаша яьккхар йоацаш) —эзар кубически метр	17	77
Хьун гамий плиташ — эзар кубически метр	30,4	107
Фаттан хьекха фанера — млн. квадратни метр	4,1	111
ТІехьнахьа дувхаду пазата барзкъаш—эзар	105	112
Чухьнахьа дувхаду пазата барзкъаш —эзар	2738	157
Швейни изделеш — млн. сом	26,5	99,9
Телата кога гІирс—эзар пар	441	91
Дулх (промышленни хьисапе даьккхар) — эзар тонн	5,5	121
Колбасни изделеш — эзар тонн	2,5	100,5
Паччахьалкхен бедала ресурсай дулхдаьтта—тонн	562	134
Паччахьалкхен ресурсай бедала ганарий даьтта — эзар тонн	5,7	160
Меррача шурий продукци — эзар тонн	29,7	106
Хьаьна нахчаш (же нахча а тІехьа) —тонн	804	103
Кондитерски изделеш — эзар тонн	2,5	107
Маькхи маькха-булочни изделеш — эзар тонн	36,7	96
Макаронни изделеш—эзар тонн	3	106
Консерваш (колхозаша яьраш йоацаш)—млн. условни банка	27	123
Йий—эзар дал	599	105
Аьшк пхьегІаш — тонн	151	82
Пуржине менгеш — эзар	13,3	114
Шарикови авторучкаш — миллион	3,1	91
Бытови химе товараш — млн. сом	3,5	117
Мебель—млн. сом	9,7	105

Машиндаьтта, парафин, болат, насосаш, хица тІоанаш лелхийта насосни агрегаташ, тракторни прицепаш, ардакх, мебель, етта кирпишк, вІашагІхетта аьшкабетона конструкцеши оатхалаши, цемент, чухьнахьа дувхаду пазата барзкъаш, швейни изделеш, кога гІирс, йий арахецара хьалхарча ах шера план кхоачашъяьяц.

Культурно - бытови гІулакхашта лаьрхІан коа-карта эшен товараш арахецара 1977 шера хьалхарча ах шера план 100,9 процент кхоачаш а еш, соахка хьалхарча ах шера арахийцарел 6 процент дуккагІа арахийцад уж товараш.

Культурно - бытови гІулакхашта лаьрхІан коа-карта эшен товараш арахецара план кхоачашъяьяц мебельно-хьун хІамаш еча «Терек» яхача производственни объединене, моттигерча промышленноста министерства художественни промыслай производственни объединене, ВОС предприятеша.

Цхьайолча предприятешка — кога гІирс беча фабрике, художественни промыслай производственни объединене, шурий промышленноста объединене, кхоалагІчен йиълагІчен маькха заводашка арахеца изделеш дика яц.

Республика промышленносто къахьегама овсарле лакхъяра план 101,9 процент кхоачашъяьй. 1976 шера хьалхарча ах шера хинначул 2,2 процент лакхъеннай къахьегама овсарле. Къахьегама овсарле лакхъеннай Карабулакски химически реагентий заводе — 7 процент, «Красный молот» заводе — 10 процент, ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» заводе — 12 процент, Ермоловски ДОК-е 30 процент, Ермоловски леспромхозе — 11 процент, «Оргтехника» производственни объединене «Электроприбор» заводе — 8 процент.

Къахьегама овсарле лохъяьй Грозненски ремонтно-механически заводе, «Нефтехимзапчасть» заводе, мебельно-хьун хІамаш еча «Терск» яхача производственни объединене, цементни заводе, гІишлой материалийн гІишлой индустреи Аргунски комбинате, Сунженски хьункомбинате, кога гІирс беча фабрике.

Кепатехача чона кооперированни поставкаш яра хьалхарча ах шера план 115 процент кхоачашъяьй, лоаладаьча болата хІамай план — 98 процент, паковкай план — 89 процент, штамповкай план — 110 процент кхоачашъяьй.

Хьалхарча ах шера арахецача продукцега дІабоада мах лохбарах пайда баьб Карабулакски химически реагентий завода, Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене, «Грозэнерго» районни энергетически управлене, Ермоловски ДОК-а, Грозненски ремонтно-механически завода, «Нефтехимзапчасть» завода, Ацетонови завода, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода, кхыча предприятей коллективаша.

Арахецача продукцега боагІачул дуккагІа мах дІабахийтаб цементни заводе, Грозненски аьшкбетона конструкцей заводе, цІеноша хьалдеча эша йоккхий панелаш арахецача Аргунски заводе, рудай йоаца гІишлон материалаш йоахачей чакхйоахачеи Карабулакски заводе, Назрановски трикотажни кога гІирс бечен фабрикашка, шекар доаккхача заводе.

Промышленни предприятеша балхаш даьд керда техникеи дикагІйола технологи производствана юкъекхахьара, кара а ерзаеш арахийцай кердача тайпаех йола изделеш.

Іилман-производственни объединене Опытни заводе кара а ерзаяь арахеца йолаяь телемеханика устройствай комплекcаш, уж лаьрхІа я управлене автоматизированни системашка гІолла информаци яра. Ацетонови заводе арахеца йолаяьй екъа оцидофилин.

Грозненски швейни производственни объединене керда арахеца йолаяьй берий костюмаши кочамаши лакхерча категорех клеевой аппликаце отделка а еш, тайп-тайпарча кІадзех йола маІача наьха цхьоалагІча категоре кочамаш.

Керда техника, дикагІйола технологи производствана юкъейоалаяра оттаяь заданеш кхоачашъяьяц хьун боахама управлене, дулх доаккхача комбината, кхы цхьайолча предприятеша.

Изобретателашеи рационализаторашеи хьинаре дакъа а лоацаш технически прогресс яьй.

1977 шера хьалхарча ах шера республика халкъа боахама юкъейоалаяьй ялх эзар гаргга изобретении рационализаторски предложенеши, шера лаьрхІача пар беш бола пайда 7 миллион гаргга сом да.

ЮРТА БОАХАМ

Республика юрта боахама къахьегамхоша 1977 шера хьалхарча ах шера балхаш даьд дІахо а лаьтта леладара культура лакхъеш, хиш дехкача лаьттаехи юртбоахама техникахи пайда эцилга тоадеш. ДІахо а юртбоахама производствана специализации концентрации еш, боахамашта юкъера бувзамаш шердеш балхаш даьд.

Массе тайпарча боахамашка 1977 шера ялт дІадийна кхаш иштта хиннад:

Эзар га

	1977 шу	1977 шу процентаца 1976 шераца нийсдича
ХІамаш дІайийна дерригa лаьтта	460	98
ялата культураш	242,3	101
цу даькъе:		
гурахь дув кІа	118,6	101
дуга	7,5	114
ХьажкІаш	43,5	134
Фабрични шекара свекла	9,0	99,0
баьцадаараш	13,9	100
коартолаш	3,1	111
доакъара культураш	169,5	94

Республикерча колхозашеи совхозашеи хиш дехкача 93 эзар гектара тІа дІайийнай юртбоахама культураш, уж хул 1976 шера дІайийнарел 1,3 эзар гектар дуккагІа.

Хиш дехкача 44,1 эзар гектара тІа дІайийнай ялата культураш.

1977 шера хьалхарча ах шера колхозийи совхозийи кхашка тайсай 655 эзар тонн органически удобренеш 152,3 эзар гектара тІа дІайийнача гурахь ювча культураштa минеральни удобренешца подкормка яьй. из хул ерригa дІайийнача хІамех 86 процент яр. 173 гектара тІа дІайийнача хІамашта обработка яьй гербицидашца, из хул соахка хьалхарча ах шера яьча обработкал 7 процент дуккагІа.

1977 шера 1 июлага колхозашкеи совхозашкеи кийча яр юртбоахма техника: тракторaш 92 процент, ялата комбайнаш—94, косилкаш — 92, силос кийчъю комбайнаш — 75, грузови автомобилаш — 89 процент.

Колхозни совхозни кхашка хьалкхедаьд дика хьийкъа ка бола ялат, дуккханахьа чуэцаш да из ялат.

1977 шера 11 июлага хьекхар 91,8 эзар гектар я, е вешта аьлча ерригa дІайийнача хІамаех 49 процент хьажкІаши дугеи ца лаьрхІача.

Юкъарча хьайбай боахама доакъара база чІоагІъяра балхаш ду республика боахамашка.

Йол кийчъяра план 1977 шера 11 июлага кхоачашъяьй 30 процент, баьца хьоар даккхара план — 48 процент, сенаж йоллара план — 118 процент.

Республикерча колхозашка, совхозашка, боахамашта юкъерча организацешка хьайбаш хилар:

Эзар

	1977 шу 1 июль	1977 шу 1 июль процентаца 1976 шера 1 июлаца нийсбича
Доахан	172,6	103
Цу даькъе:		
детта доахан	54,7	103
Хьакхарч	138,6	124
Жаи гаьзарийи	751,7	103
Коа тІара оалхазараш	1627,8	128

Колхозашка, совхозашка, боахамашта юкъерча организацешка хьайбай продукташ яхар хьахьокх дІахорча даннеша:

	1977 шу 1 ах шу	1977 ш. 1 ах шу процентаца 1976 ш. 1 ах шераца нийсдича
Дийнача доахана дозалга диллача дулх—эзар тонн	7,9	123
Шура — эзар тонн	54,1	120
Фуаш—миллион	35,8	110
Тха—тонн	2412,3	97

1977 шера хьалхарча ах шера республикерча колхозашкеи совхозашкеи хІара кхоабача Іаттагара яьккха шура 1109 килограмм хилар, е 162 килограмм дуккагІа дІадахача шера цу юкъа яьккхачул. Хьалха дІаяхача хана санна кІезига я деттача доахана луш йола шура Ачхой-Мартановски районе — 968 килограмм, Надтеречни районе — 926 килограмм, Малгобекски районе — 991 килограмм.

Республика колхозашкеи совхозашкеи юкъера лаьрхІача хІара устагІана тІера даьккхад 3,9 килограмм тха.

Хьалхарча ах шера хІара яхкача котама тІехьара гулдаьд 78 фуъ, из хул дІадахача шера цу юкъа гулдаьчул кхо фуъ дуккагІа.

Массе тайпарча боахамаша хьайбай продукташ паччахьалкхенга йоахкара план кхоачашъяьй укх боарамагІа:

	1977 ш. 1 ах шера дехкараш	Дерригa дехкараш дІадалархІачад план кхоачашъяр процент	1977 ш. 1 ах шу процентаца 1976 ш. 1 ах шераца нийсдича
Доахани коа тІара оалхазараши—эзар тонн	13,6	105	111
Шура— эзар тонн	45,6	114	120
Фуаш—миллион	44	133	132
Тха—тонн	3818,7	121	105

Веденски Советски районашкарча колхозаша укх шера хьалхарча ах шера кхоачашъяьяц паччахьалкхенга шурен тхан дохжара план, Сунженски Ножай-Юртовски районашкарча колхозаша кхоачашъяьяц доахани коа тІара оалхазараши дохжара план.

Республика колхозашкеи совхозашкеи дІахо а балхаш даьд юрта боахама материально-технически база чІоагІъеш. 1976 шера хьалхарча ах шера юрта боахамга кхаьчар 558 трактор, 196 ялат чуийду комбайн, 99 силос кийчъю комбайн, 36 хьажкІаш чуэца комбайн, 10 шекара свекла чуэца комбайн, 598 грузови автомобиль.

Укх шера хьалхарча ах шера юрта боахам дегІабоалабара хьахьожайир 375 миллион сом паччахьалкхен капитальни вложенеш, соахка цу хана хьожаяь хиннарел 12 процент дуккагІа хилар уж. Юрта боахаме дІаяхийтача капитальни вложеней юкъарча боарама хьалхарча ах шера план кхоачашъяьй 94 процент.

ТРАНСПОРТИ БУВЗАМИ

Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене халкъа боахама мухьаш тІадоттара 1977 шера хьалхарча ах шера план 102,9 процентi цу даькъе продукташ чуйоттара план 102,1 процентi кхоачашъяьй.

Халкъа боахама мухьаш дІа-юха дахьара план кхоачашъяьй 95,6 процент.

Юкъера лаьрхІача дийнахьен буси хІара локомотива къахьегама овсарле план 81,1 процент, вагонооборота план — 78,2 процент, участкови сухала план — 85,6 процент кхоачашъяьй.

Вагона къахьегама овсарлен план 72,8 процент кхоачашъяьй.

Грозненски машиннаькъа отделене вІашагІа а елла дІаяхийтай 4,2 эзар беза мухь тІабола поезд, царна дІа-юха бихьаб 1,9 миллион тонн мухь, айхха мухьаш тІадоттарах мукъаялийтай 840 вагон.

Автомобильни транспортаца мухьаш дІа-юха дахьара 1977 шера хьалхарча ах шера план 101,5 процентi пассажираш дІа-юха бигара задани 100,3 процентi кхоачашъяьй.

Соахка хьалхарча ах шера дІадихьарел 1,3 процент дуккагІа да укх шера дІа-юха дихьа мухьаш, дІа-юха бита пассажираш соахкарчул 2,3 процент кІезигагІа ба.

Автомобильни транспортаца грузооборот яра план 100,5 процент кхоачашъяьй.

Пассажиро-километрий оборот соахка хьалхарча ах шера хинначул цхьа процент лакхъеннай, укх шера хьалхарча ах шера задани 101 процент кхоачаш а еш.

Пассажираша мах а луш таксешца никъ бара задани 93,3 процент кхоачашъяьй.

Бувзама предприятеша укх шера хьалхарча ах шера задани 100,2 процент кхоачашъяьй, соахка хьалхарча ах шера даьрел 6,9 процент дуккагІа да укх шера цу юкъа даь бувзама гІулакхаш.

1977 шера хьалхарча ах шера городской телефонни станцешка абоненташ дегІаахара план 110,2 процентi юрташкарча телефонни станцешка — 88,5 процентi кхоачашъяьй.

Радио чуйиллара задана 104,2 процент кхоачашъяьй.

Бувзама предприятей коллективаша къахьегама овсарле лакхъяра задани 101,6 процент кхоачашъяьй.

Къахьегама овсарле соахка хьалхарча ах шера хинначул 13,3 процент лакхъеннай.

КАПИТАЛЬНИ ГІИШЛОШ ХЬАЛЪЯР

1977 шера хьалхарча ах шера эксплуатаце дІаеннай производственни культурно-бытови гІулакхаштен лаьрхІа цхьайола объекташ, эксплуатаце дІаеннай каталитически риформинга установкай комплекс, цементни заводера мазутни боахам, 1200 деттача доахана лаьрхІа комплекс.

Производственни мощносташ болх бе йолаялийтара 1977 шера хьалхарча ах шера план кхоачаш ца еш йисай. Эксплуатаце дІа ца луш йисай Гудермесски районера минеральни удобреней склад, Грозненски районерча № 3 йолча совхозера хиш дехка сеть, реконструкци яь йистеяьккхдаяц Наурски Шелковскойи оросительно-обводнительни система боахамашта юкъерча коллекторашта.

Хьалхарча ах шера республика халкъа боахама дІаяхийта паччахьалкхен капитальни вложенеш 133,6 миллион сом хилар.

Паччахьалкхен капитальни вложеней чотах болх бе йолаялийтай 111 миллион сома керттера фондаш, царех 4,7 миллион сома маьха яраш Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета предприятешка.

Ерригa республика хьанийцача паччахьалкхен капитальни вложеней план 90 процентi, гІишлон-монтажни балхашка гІолла 85 процентi мара кхоачашъяьяц.

Подрядни гІишлошъеча организацеша ах шера план кхоачашъяьй 102 процент.

Хьалхарча ах шера подрядни организацеша шоай низаца гІишлон-монтажни балхаш дара программа кхоачашъяр хьахьокх дІахорча даннеша:

	1977 ш. 1 ах шера план кхоачашъяра процент	1977 ш. 1 ах шу процентаца 1976 ш. 1 ах шераца нийсдича
Нохч-ГІалгІай гІишлошъю управлени	104	108
«Грознефтехимремстрой» трест	102	103
«Севкавнефтегазстрой» гІишлошъю управлени	96	102
«Чечингсельстрой» трест	100,9	103
«Чечингушводстрой» гІишлошъю управлени	100,3	98
«Чечингушводстрой» трест	103	107
«Чечингавтодор» управлени	100,0	97
«Чечингазстрой» трест	104	102

ГІишлош хьалъеча хьалха дІаяхача хана санна цаІаш хьалъяь а ялалехьа дуккха йа объекташка, гІишлошка материальни, ахчан, къахьегама ресурсаш дІа-юха хьежаеш моттигаш нийслу, из Іаткъ шин ханнахьа производственни мощносташ, наха чубаха цІенош эксплуатаце дІадалара, капитальни вложенеех пайда эцара.

Хьалхарча ах шера гІишлош хьалъярга дІадодар лохдаьд «Чечингсельстрой» треста, «Чечингушводремстрой» треста, кхы цхьайолча организацей коллективаша.

Цхьабакъда гІишлош хьалъярга дІадодар нормал дуккагІа хилийтад Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене, кхы цхьайолча организацеша.

КЪАХЬЕГАМХОЙ МАТЕРИАЛЬНИ ХЬАЛ-ТОРОИ КУЛЬТУРНИ БОАРАМИ ТОАБАЛАР

1977 шера хьалхарча ах шера республика халкъа боахамера болхлойи гІулакхера нахи соахка хьалхарча ах шера хиннарел цаІ-ах процент дуккагІа хилар. Болхлошеи гІулакхерча нахеи хьалхарча ах шера бетта юкъера эцаш хина алапи 136 сом хилар, соахка хьалхарча ах шера эцаш хинначул 3 процент дуккагІа.

Эггара сихагІа алапи дегІаихад хьалхарча ах шера материальни производства керттерча доакъошка. Промышленносте бетта юкъера эца алапи кхаьчар 149 сомага, гІишлошъеча — 151 сомага, автотранспорте — 168 сомага, машиннаькъа транспорте — 177 сомага, бурув тохача — 234 сомага.

1977 шера хьалхарча ах шера бахача наьха ахчан доходаш 1976 шера хьалхарча ах шера хиннарел 7,9 процент лакхъелар.

Сиха ахчан доходаш дегІаахарах, потреблене общественни фондашкара хьадоагІар дегІаахарах дуккагІа хилар ийдархоша эцаш йола хІамаш, къахьегамхоша сберкассашка Іодехка ахчаш.

Паччахьалкхени кооперативни торговле рознични товарооборот, юкъарча кхачан оборот а тІехьа дІалаьрхІача, 1977 шера хьалхарча ах шера из кхаьчар 295,8 миллион сомага, соахка хьалхарча ах шера хинначул 5 процент дуккагІа а хилар.

Паччахьалкхени кооперативни торговле рознични товарооборота план, юкъарча кхачан оборот а тІехьа дІалаьрхІача хьалхарча ах шера кхоачашъяьй 100,5 процент. Цул совгІа 1977 шера хьалхарча ах шера потребительски кооперацe организацеша моттигерча рынкашка болча маьхагІа ехкай юртбоахама продукташ 2,2 миллион сома маьха. Республика къаьст-къаьстача торгующи организацеша рознични товарооборота план кхоачашъяр хьахьокх дІахорча даннеша:

	1977 ш. 1 ах шера рознични товарооборота боарам млн. сом	Хьалхарча ах шера план кхоачашъяра процент
Моттигера торгаш	97,3	100,7
Грозненски горпищеторг	24,8	100,3
Грозненски горпромторг	29,0	102
Гудермесски горсмешторг	5,4	106
Столовей трест	5,2	101
Ресторанийн кафеи трест	4,8	101
Грознефть» объединене УРС	27,8	100,5
«Грознефтеоргсинтез» объединене ОРС	14,5	97
Аптекоуправлени	1,9	99,0
«Союзпечать»	3,3	99,0
Книготорг	1,6	102
Потребительски кооперацц	100,1	100,9

1977 шера хьалхарча ах шера 1976 шера хьалхарча ах шера дехкарел бахача нахага дехка керттера кхачани промышленни товараш дуккагІа хиннад:

Дулхдаьтта	5 процент
Маргарини маргаринови продукции	2 процент
Кондитерски изделеш	8 процент
Даьреш	14 процент
тІехьнахьеи чухьнахьеи дувхаду баразкъаш	14 процент
трикотажни изделеш	5 процент.

Товарообороти дехка товараши дуккагІа хиннадале а, цхьадола товараш бахача наха ма-эшша доацаш да.

1977 шера хьалхарча ах шера наха бытови гІулакхаш деча министерстваи моттигерча промышленноста министерстваи предприятеша торгующи организацешка дІадахьийта товараш 16,1 миллион сома маьха мара дац, торгующи организацешта товараш лоаттадара ах шера план 95 процент кхоачашъяьй.

Хьалхарча ах шера бахача наха бытови гІулакх делга дІахо дегІадера. Наха 8,3 миллион сома бытови гІулакхаш даьд, уж хул 10 процент дуккагІа 1976 шера хьалхарча ах шера даьча бытови гІулакхел, цу даькъе юрташка — 20 процент.

Ерригa республика хьанийцача бытови гІулакхаш дара ах шера план 104 процент кхоачашъяьй. Из шутта дале а наха бытови гІулакхаш дара хьалхарча ах шера план кхоачашъяьяц: «Грознефть» объединене, «Скотопром» треста, моттигерча промышленноста министерства, туризмана йолча областной совета, кхыйолча предприятеша, организацеша.

Паччахьалкхен капитальни вложеней чотах хьалхарча ах шера хьал а даь эксплуатаце дІаденнад 78,9 эзар квадратни метр хула наха чубаха цІенош.

Наха чубаха цІенош хьалдара хьахьожаьча средствех пайда эцара план 80 процентi цІенош эксплуатаце дІадалара план 86 процентi мара кхоачашъяьяц.

Хьалхарча ах шера сетевой а коача а газ чуйиллай 7,4 эзар квартире, шера планагІа 19 эзар квартире чуйилла езача.

Чакхдаьннача 1976 — 1977 дешара шера дийнахьарча, сайрийнарча, заочни общеобразовательни школашка дешаш хилар 288 эзар бери кхуви боагІараши.

ДІадахача дешара шера юкъера школа чакх а йоаккхаш аттестаташ хьанийцар 18 233 зІамигача сагои йоІои.

Дуккхача дешархоша, кагирхоша йизза юкъера образовани эц профессионально - технически училищешка, техникумашка, кхыйолча юкъерча лаьрхІача дешара заведенешка.

ДІадахача дешара шера профтехучилищаша кийч а вaь халкъа боахаме дІавахийтар 10,6 эзар квалифицированни болхло, царех 4,2 эзар саг юкъера образовани а йолаш чакхбаьннаб. Республика ПТУшка верригa деша вагІаш вар 15 эзар совгІа саг.

Республикерча лакхерчеи юкъерча лаьрхІачеи дешара заведенешка дешаш хиннав 26,7 эзар студенти дешархои. Уж дешара заведенеш чакх а яьха араваьннав халкъа боахама дуккхача доакъошта эшаш вола лакхереи юкъера говзал йолеи 5685 специалист.

Республика халкъа боахаме къахьегаш ва 70 эзар совгІа лакхереи юкъера лаьрххІа йолеи образовани йола специалист. Укх тІехххьарча пхе шера нохчехи гІалгІаехи бола специалисташ шозза дуккагІа хиннаб.

Къахьегача 30 шерага кхаьчалца ха йолча кагирхоех ахаш совгІа бараш лакхера, юкъера лаьрххІа йола, юкъера образовани йолаш ба.

Массе а тайпа дешар дешаш 350 эзар саг ва республике е хІара кхоалагІа вола саг.

Республике бахача наха гІулакх деш я дуккхача наха лаьрхІа йола 466 библиотека, царех 361 библиотека юрташкарча наха гІулакх деш я. Цу библиотекашка 6,2 миллион книжка да, хІаьта Іилман, Іилман-технически, лаьрххІа йола библиотекаш а тІехьа дІалаьрхІача 11 миллион книжкеи журнали да.

Городашка а юрташка а бахача наха клубни учрежденеша, кинотеатраша, культура кхыча учрежденеша деш дола гІулакх тоалуш латт.

Республика могашлен службе къахьегаш ва 2694 лор, юкъерча медицински персонала 7772 болхло. Городашка, юрташка болх беш я 169 лорий амбулаторно - поликлинически учреждени, 395 фельдшерско-акушерски пункти фельдшерски могашлен пункти. Больнични учрежденешка 11,2 эзар менги ба.

БІарччача шера республике болх беш я цхьан ханна 1625 саго дарба даьта йиш йола 9 санатори, 205 менги бола цхьа салоІа цІа.

Социалистически мехкашка

ДоттагІашца цхьана

Болгарски халкъо чІоагІа дог гІоздаьнна тІаьхьшар ВКП ЦК Политбюрос Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дузара даха ма-доаггІара накъадахара бь соцам. Ер карара шу долалуш НРБ Социалистически Къахьегама Турпала, Димитриевски преме лауреата Радуев Стояна кулгалдеча Соферча Коларовски района новаторий клуба членаша дош делар шоай шера йола задание 7 ноябрь тІаккхочаш кхоачашдь яха.

ХІанз Октябра юбилея яхье дакъа лоацаш я болгарски профсоюзаша вІашагІтеха кхо миллион сагІ чувоагІа къахьегамхой арми. ХІара округе, хІара коллективе оттаьй керттера уйлаш къахьегама эффективностиц арахецача продукце дикалаш тІаерзаьв йола планаш. Алхха цхьан Софие 1977 шера массе доакъой планаш ханал хьалха кхоачашъе лаьрхІад 60 эзар болхлочон специалистеи, 1800 бригадо, 300 цехо.

КІезига яц Болгаре Советски Союза новкъосталца хьалъеши эргайоахаши йола предприятеш. Цигара дІаяржа йолаелар «ДоттагІал» яха хоза цІи лелаю социалистически яхь. Болгарски советски коллегаша — Кремиковцерча металлургически комбинате, Козлодуера атомни электростанци хьалъеча, Марица — Восток-3» яхача ТЭЦ-е кхы дукххача объекташка шоашта хьалхашка лехкараш оттадаьд производствени задание ханал хьалха кхоачашъе, хьалхле леларий опыт Іомае, из дІайоаржае...

Юбилейна хьалхара яхь — тха халкъ Октябра идеяшта мутІахьа хилараи советска халкъаца тхо цхьан барта хиларан дола къаьгга тешал. Цаккха ца хиннача беса НРБ къахьегамхой хьинар айдаьча юбилея сийна болча патриотически боламо новкъостал дерга республика халкъа боахама «Эффективности дикали, дикали эффективности» яха ворхІлагІча пятилетка лозунг вахаре кхоачашде. Цу тайпара, из пайда луш хургда социалистически содружествана.

Панка БАБУКОВА,
болгарски профсоюзий Центральни совета секретарь.

БОККХА ЛОАРХІАМ БОЛА ИСТОРИЧЕСКИ ДОКУМЕНТ

СССР - кердача Конституце проект чІоагІа дега чу йижар сона. Юридически нормашца шии тайпара Іалаьмате боккха лостам болаш юкъе доаладаьд цу тІа, эггара лоархІамегІа йола Іалашо — классаш йоаца коммунистически общество хьалъяра тІадерзадеь дола, советски социалистически пачхьалкхен керттера декхараш.

Проекта ерригача статьяш тІа къаьгга хьегуш я Советски пачхьалкхено ший граждений цехаддаш еш йола йоакхо. Боккъонца йолча цхьалханерча формулировкашца хьахьокхаш да социалистически гуманизма элементаш дегІаяра сурт. Иштта, 14 статьяс юкъарча производства эггара йоккхагІа йола Іалашо кхайкаю дегІа ухаш дола наькъа материальни а духовни а хьашташ ма-могга дикагІа кхоачашдар, 19 статьяс тІаьхьех городаштеи юрташтеи, хьекъалцарча а физически а къахьегама юкъера юкъ дІаякхара. 35 статьяс маІача наха нийса кхалнаьха бокъо хилара гаранти лу. Иштта Конституце гражданашта гаранти лу къахьегама, мах боацаш квалифицированни медицински новкъостала, дешара, иштта кхыча бокъонашта.

Правови даькъага диллача белгал ца даькхкача далац проекта лостам, цхьа аргІа хилар, юридически формулировкаш нийса хилар.

Цунца дийза уйла тІа ца яхийтача Іелац СССР социалистически законност чІоагІдара еча йоакхонна: граждании бокъонаш телха а еш карарча гІулакхах пайда эца гІертилга юхадеттар, судахой цхьанне на кара ца хилар, цар цхьан законо яххар мара де ца дезилга, закон нийссем цхьан оагІорахьеи леладара эггара лакхара тІахьожам прокуратурана тІабиллар.

Конституце проекта тІа гойташ да коммунизм хьалъяра наькъа тІа, тІехь-тІехьагІа сихагІа а йоагІаш, социалистически общество толамца дегІайоагІилга. Цунна дола тешал да законий проекташ оттаечеи пачхьалкхен юкъара а мотгигера а лоархІам бола декхараш кхоачашдечеи пачхьалкхенна кулгалдара дукха нахи общественни организацеши юкъе озараи гаранти лу нормативни акташ.

СССР Керттарча Закона проект — вежарашха долча советски халкъо ший эггара лоархІамегІа йола Іалашо — коммунистически общество хьалъяр чеккйоахача доахача толамий тешал.

Армандо ТОРРЕС,
Куба Республика юстице министр.

Къоначар оазаш

КОДЗОЕВ Тимур.

ЛАКХАЛЕ

Ва моажа малх,
Хозий хьона, хозий,
Вовй моттигаш хувца вай.
Хьо са наькха чу
Отта сатийна,
ХІаьта хьа когаметта
Сох даьнна са дог
Лепаргда дІайха,
ГІоздаьнна гІетта.
Сона хов, хІаране
Я иштта уйла:
Хьо мо, малх, эшаш
Шии дог хилийта.
(Аьттув балба цун
из кхоачешъа).
Бакъда сона
Массарел дукхагІ,
Массарел дукхагІ
Ез из лакхале.
ХІан аьлча чІоагІо
Са кер чу йоландаь
Къахьегамхошта сердал
ДукхагІ кхачийта.
ХІан аьлча боккха безам
Са боландаь
Даиман бІаьстий
Лаьтта латтийта.

ДАУРБЕКОВ Борис

ЦИСКИ КХОКХИ

(къоанолг)

Циск дар
Къамаьл деш кхокханга:
— Массанешца а
Машаре да со, —
Йоахар цо цунга, —
Тешелахь сох,
Са хьамсара кхокх,
Хьаьналча гІулакхех
Бизза ба са накха...
Тийшар кхокх.
Циска хьалхашка
Баь тІа Іохайир из...
Хоастадир цо
Циска къамаьл,
Мекхаш, цІог...
Бакъда,
Цун шиъ тІод хоастада-м
Кхоабанзар из...

Цкъаза
ТІодаш долаш санна
Хет вайна
Воашта бІаргагураш.
Уж хул — тІоамараш.

КОРТОЕВ Мурад.

* * *

ДІаяхай уж хоза ханаш
БІаьсти мел я лаьтта.
ІажагІденна латт кІи канаш
КІай кІажаргаш тайса
лаьтта.
Ка хьеккача, коана юзаш,
КІи буртигаш хьачудоагІа.
Малх чубузаш, малх
хьалкхеташ
Ика денош дагадоагІа.

Шаьра яц са наькъа юхьиг,
Со а лийнав хьагІ чуенна,
Кий текача лоама бухьиг
Чубахийта могаш санна.
Хьалха оалаш, тІехьа оалаш
Со а хьийзав векъавенна.
Шоаш лаьттача дисад
лоамаш
Са дог уйла хувцаденнад.

ВЫШЕГУРОВ Мухьмад.

СОВГІАТ

Гаьнара се цІавоагІаш,
Даьна совгІат дера аз,
Иншийна, вешийна дера.
Бицбаланзар доттагІий,
Амма нанна данзар

ХІара ди — цІена, кІай
Каьхата лист.
Іурра ма гІаьтте,
Массе наха-
Бе болл къоалам — ха.
Из боабер кхераш,
Цхьачар
Цхьаккха совгІат...,
Бакъда, могаш,
Маьрша волаш
Се цунна
Духьал вера.

* * *

Хьацар хоаккхаш
Къахьег, изъеш
Вахара поэма.
Воккхар а ду
Шоашта могар:
ТамагІаш хьекхаш,
Іатташ увттаеш
БІехъеш цІена лист.

КОРТОЕВ Дауд.

* * *

БІаьстан михо
Беьца мергІилг
Кура ловзаду.
Хьа йІовхало
Боча хьестош,
Дог са детталу.
Сиглар седкъас
Белакъеже
БІа цкъа сога тосс.
Хи чу чкъаьрас
Ловзабаьле,
ТалгІенца го тосс.
Хозча зизо
Ловца баьккхе,
Бийсан аравоал.
Йиїий бІарго
Боча хьаьстий
Са дог ловзадоал.
Лирца боага,
Бела седкъа
Новкъостах дІаккхет.
Дега новкъост
Дего лехе
Ши дог вІашагІкхет.

ДОЛГИЕВА Хадчат.

САМОТТ

Са мотт, хьо бийцаб даьша
Хьаша веча цунга моаршал
хетташ,
Нанас хьамсара хьесташ
хьо бийцаб,
Даьш хьо бийцаб
къамий вошал хетташ,
Во кхаьчача кодам беш
хьо бийцаб,
Безачар хьо бийцаб
безам вІаший бувцаш,
ТІема духьал бий лестабеш
хьо бийцаб.
Хургдола вахар тІехьен
даькъал дувцаш,
Даьша хьо сона совгІата
битаб!

КОРТОЕВ Йоакъап.

* * *

Лайво тІаьда лаьтта
Шортта кІайдеш мо,
КІайлу сега корта,
Йис йиллача мо.
ТІаккха цунга наха
«Къавеннав хьо», — оал
Цунах корзагІваьле,
Баккха вол из боал.
Корта-м къонабарийъ
Цкъаза кІайлуш хул.
Бакъда, керара дог
Даим къона хул.
КІай-м бІаьсти сома
Гаьнаш а ма лой.
ТІаккха гурахь вайна
Беркат мел лу гой?!...

№ 13 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепа а теха араьнай КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропагандан агитацен отдела «Агитатора блокнота» кхойттагІа номер. Цу тІа ба новкъост Л. И. Брежнев СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателалла вахийтарах бола СССР Лакхехьарча Совета Соцам.

Укхаза иштта йолаш я моттигерча Советашка хоржамаш дара итогаш хьахьоккхаш йола материалаш.

«Политинформаторан агитаторан новкъостала» яхача рубрикана кІала я «Вай вахара Керттера Закон» яха редакционни статья. Цу тІа рекомендацеш лу СССР кердача Конституце проектах беседаш яра. Цига иштта йолаш я «Халкъа йоакхон ирази бахьан» яха Грозненски радиотехнически завода партийни организаце агитатора А. С. Ржевске беседа.

Юртарча районашка КПСС ЦК майски (1977 ш.) Пленума материалашта, цига КПСС ЦК Генеральни секретара, Конституционни комиссе Председатела новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьла, СССР кердача Конституце проекта пропаганда яра КПСС обкомо лаьрххІа идеологически болхлой группа яхийтарах дувц парте обкома лектора М-Г. Парижева. ХІаьта цу даькъе КПСС обкома политпросвещене цІен библиотека лоатталеча новкъосталах дувцаш я «КПСС ЦК майски Пленумеи СССР Конституце проекти Іомаерашта» яха материал а.

«Октябра 60 шу дизара сийленца накъагІоргда» яхача рубрикана кІала я. «Юбилейни шерара боккха хьувкъам бахьан» аьнца КПСС Надтеречни района секретара Р. Решидоваси «Торговле болхлой Ди» аьнна КПСС обкома йигача, кхачан промышленностеи торговлеи отдела инструктора К. Исмаилоаси язъяь статьяш.

Дукха нах тІалатташ моттиг я Назрановски книжкаш доха тика. Наха эшаш дола художественни, технически, иштта кхыдола литература хул тика чу.

ХІаьта наха уж хьахаржа а эшаш бола хьехам бала а массаза а кийча я продавец Бекова Зина. Наха книжкайх хьабоала пайда, лоархІам дІабовзийтара дукха къахьег Зинас.

Бокхачар а кагийчар а сий деш лоархІаши саг я из.

СУРТА ТІА: продавец Бекова Зина.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПИОНЕРИЙ АХКА

«МУХИЛГ»

Из хоза цІи йоля пионерски лагерь болх беш я № 46 йолча школе. Укхаза салоІаш ба юххьанцарча классий дешархой.

Лагере бераша ткъаь итт ди доакх. Царна дега ма-хетта салаІара мел эшар да лагере. Бераша дийнахьа кхозза хІама дуъ, салоІ. Отрядни вожатеша — 9-ча класса дешархоша каст-каста городе экскурсешка, кино, музеяшка кхувл уж, тайп-тайпара ловзараш чакхдоах.

Бераштa дукха беза шоай отрядин вожатеш Герасько Витя, Ахильгова Зухра, Наурбиев Мувса.

«РАКЕТА»

Иштта цІи лелаеш я цу школа 5 — 7 классий дешархоша салоІаш йола ахканара площадка. Сакъердаме да укхазара вахар. ЦІа хезача нахацара вІашагІкхетараш, диспуташ, районе гІоллара экскурсеш, командашта юкъера спортивни яхьаш — дукха да укхаза дешархоша чакхдоаха сакъердаме хІамаш.

БОЛХ А БУ СА А ЛОІ

Лакхерча классашкара дешархой «Наурски» цІи йолча комсий совхоза болхлошта новкъостал деш ба. «Энтузиаст» яхача комсомольско-кагирхой лагере бахаш а къахьегаш а ба дешархой.

Дийнахьа диъ сахьата болх бу цар. Цул тІехьагІа салоІ, массовкаш, спортивни ловзараш ду.

ХІара дийнахьа яхьа итогаш ю отрядаша, «молнеш» арахец.

М. ГАДАЕВ,
хьехархо.

КЕРДА ЛОТЕРЕЯ

Российски Федераце Министрий Совето РСФСР финансай Министерствана бокъо елар 1977 шера кхычарел совгІа РСФСР ахчан-хІамай (туристически) кхы а цхьа лотерея арахеца.

Цу тІа ловзаергья «Москвич-412 ИЭ» яхеи «Жигули» ВАЗ-21011 яхеи 100 автомобиль, тайп-тайпарча маркех йола 450 мотоцикл. Кхыча кхажамашта юкъе я «Рига-12» яха мопедаш, тайп-тайпара радиоприемникаш, «Ломо-214» яха кинокамераш, фотоаппараташ, гитараш, тхах яь спортивни костюмаш, иштта цхьан сомагара 500 сомага кхоачаш ахча. Цул совгІа кхы хІамаш юкъе йоалаьй кхажа: царех да «Сенеж» яха туристашта лаьрхІа цІеколгаш, туристий чатараш, «Мечта» яха лодкаш, «Нырок» яха хьамча лодкаш, «Спутник-403» яха магнитофонаш. Иразе билеташ долча берригача наха боагІаргба 5 миллиони 510 эзар кхаж, цар мах ба 9 миллион сом.

Лотерейни билетех бена кхаж е кхажах яьхача хІамаех боагІа мах хьаэца йиш я сберегательни кассашкара. Сберегательни кассашка билетага хьежачул тІехьагІа, кхажах хІамаш хьаяла е хьаяйта еза кхаж бенача наха торгови предприятеша, организацеша.

Кхаж бенна билеташ 1978 шера 30 июнага кхаччалца дІайийде декхарийла я сберегательни кассаш.

Футбол

«Терек» — «Динамо» 2:0

Хетаргахьа, С. Орджоникидзе цІерагІа стадион Іойиллача дийнахьа денз 13-ча июле вІашагІкхийттараш миссел нах цІаккха а гулбенна хиннабац цига. Цу дийнахьа Минскера «Динамо» тІаэцаш яр вай «Терек». ХІаьта футбол езараштa дІайовзийта езаш команда яц «Динамо». Массайтта шера лакхерча лиге лайза а хьалха санна тахан а шиi мугІарашка дукха цІи хезаи футбольци «Іилман» къайленаш техкан дукха футболисташ болаш я из.

Соагха лакхерча лигера мехка футболах йола чемпионат къаьст-къаьста долча шин дакъа екъарахи спортивни ираз дІа ца кхачарахи цхьан лагІан йокІалъяла йийзар цу команда. Дале а цун низ эшабеннилга дац из. Цун тешал ду минчанаш хьалхарча лиге а юккъанца денз хьалхле дІа ца хецаш хьабяхкаро. Команде дика вІаштІехьдаьккхад дерригача доакъошкара ловзар. Кхыча командай наІарашка 25 бургац чутехай нападене. Къаьстта тешаме ловз «Терекаца» вІашагІкхетале хьалха шии наІарашка 5 бургац мара чакх ца яллийта команда вратарь а капитан а вола Вергеенко керте латта защита.

Цхьабакъда цІи хезача шоай хьаьшех оагІув оза дагахьа бацар «Терека» футболисташ. Москвеи Ярославлеи вІаштта шоаза кийша бола уж, цу матче котбовлара хІама кходергдолаш бацар. ВІашагІкхетар дІадолалушше а из кхетадир хьаьшаша а. ХІане аьлча 2-ча минуте А. Чихладзес штрафной майдал арахьара нийсса хьожаяь теха бургац хьалацара шии йолаш йола говзал оарцагІъяккха йийзар «Динамо» вратара Вергеенкой. Белгалдаккха деза матча юхьиге санна из чакхъяларга кхаччалца «Терека» форвардаша хьаьшии наІарашка вута наькъаш лийхалга. Царна дика гІо деш бар полузащитникел совгІа защитникаш а. Каст-каста флангашка гІолла чакхлелхар вай команде духхьашха ловзаш хинна Калининерча «Волгера» воалаваь керда защитник Зайдинов Рифат, шоллагІча тайме массехказа ира рейд йир Куриев Тимура, дерригa вІашагІкхстар хьалхашкахьа ловзаш чакхдаьккхар защитника Дениев Іальве.

ХІаьта хьаьшаша кхы цикъ хержабар. Царна хоьш дар «Терек» котъяла гІерташ мара ловзаргйоацилга. Цудухьа эггара хьалха шоай защита чІоагІйир цар массагІа болча «Терека» футболисташта лаьрххІа цхьацца сагІ тІа а чІоагІваь. Нагахьа санна аьттув баьлча сихха контратака а йора цар. Цхьабакъда ерригача 90 минута цкъа мара гол чутоха йиш йолаш моттиг нийсъялийтанзар царна саьхха хиннача вай защитникаша. Цу юкъа а штангах дІаккхийтта тинна дІаяхар динамовцаша теха бургац.

Ловзара соале «Терекага» йоллаше а цунна гол чутоха маганзар хьалхарча тайме. ХІаьта шоллагІча тайме В. Тяпкина метта В. Соколов араваьлча говзагІа хилар «Терека» ловзар. Эггара тІехьа ловзара 76-ча минуте наІарашта гаьна воаццаш хиннача В. Колядкога бургац хьакхаьчача, дукха наха юкъе гІолла чакх а иккха, «Динамо» наІарашка хьалхара гол чутехар «Терека» форвардо. Из хьалхарча лига толашагІволча цу бомбардира цхьайтталагІа гол я. Цул тІехьагІа итт минут яьлча шоллагІа бургац чутехар В. Соколова. Иштта счет 2:0 а йолаш лоархІаме котало яьккхар «Тереко».

М. САЛМАНОВ.

ХІаьта цу дийнахьа хьалхарча лиге хинна кхыдола ловзараш иштта чакхдаьннад:

«Таврия» — «Шинник» — 2:2, СКА — «Спартак» (Москва) — 3:2, «Спартак» (Орджоникидзе) — «Динамо» (Ленинград) — 3:1, «Нистру» — «Уралмаш» — 1:0, «Спартак» (Ивано-Франковск) — «Кузбасс» — 0:2, «Металлург» — «Рубин» — 1:2, «Кривбасс» — «Звезда» — 3:1, «Колхозчи» — «Памир» — 1:5.

«А» КЛАССА ХЬАЛХАРЧА ЛИГЕРЧА КОМАНДАЙ ТУРНИРНИ ТАБЛИЦА
(18-ча ноабга диллача)

	Л	К	И	Э	Б	О
«Динамо» Мн.	18	11	5	2	25—7	27
«Пахтакор»	18	8	8	2	25—10	24
«Кузбасс»	18	11	2	5	30—17	24
«Нистру»	18	7	9	2	21—15	23
«Спартак» М.	18	9	4	5	33—24	22
«Уралмаш»	18	9	4	5	28—25	22
«Таврия»	18	8	5	5	21—12	21
«Памир»	19	10	1	8	28—21	21
«Терек»	18	8	4	6	31—20	20
«Шинник»	18	5	9	4	23—20	19
«Торпедо»	18	7	3	8	15—21	17
«Динамо» Л.	18	4	7	7	20—27	15
СКА	18	4	7	7	16—23	15
«Колхозчи»	19	6	3	10	20—35	15
«Металлург»	18	3	8	7	12—20	14
«Спартак» И.-Ф.	18	3	8	7	17—25	14
«Рубин»	18	4	6	5	18—30	14
«Кривбасс»	18	5	3	10	23—28	13
«Спартак» О.	18	5	3	10	20—29	13
«Звезда»	18	1	7	10	12—28	9

КУЛЬТУРА ХОАМАШ

ЭСАМБАЕВ МАХЬМУД — МОНГОЛЕ

СССР халкъа артист Эсамбаев Махьмуда дакъа лоаца Нохч - ГІалгІай пачхьалкхен филармоне эстрадни ансамбль гастролеш еш я Монгольски Халкъа Республике.

Монголе укх деношка дезду Халкъа революци котъяьнна 56 шу дизара халкъа цІей. Цу юкъе дакъа лаца бахаб вай артисташ.

Из цІей шохленца деза да халхара говзанча. СССР халкъа артиста Эсамбаев Махьмуда. Шии цІенна гаьна волаш дездергда цо ше ваь ди. Бакъда шии наха, доттагІашта юкъе волаш санна из хургхилар вай шек дац.

Цига вай ансамбль 20-гІа июле кхаччалца хургья.

ЛОАЛАХОЙ БОЛЧА

Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара хетаьча программаца Дагестански АССР-е доттагІлен гастролешка яха я РСФСР заслуженни артисткас Айдамирова Марема кулгалду концертни бригада.

1-гІа август кхаччалца шоай искусство цар гойтаргья Хасав-Юрте, цул тІехьагІа лоаман районашка гІоргба.

Массанахьа а безаме тІаэц Нохч - ГІалгІайчен артисташ.

ДЕША ДІАЭЦ

№ 20 ЙОЛЧА АЛПАТОВСКИ ГОРОДСКОИ ПРОФТЕХУЧИЛИЩЕ ДЕША ХЬЕХ 8 — 10 КЛАСС ЧАКХЪЯЬККХА ЙИІИГАШ УКХАЗА КИЙЧБУ:

ЧхьагІар дареи мут даккхареи говзанчаш (деша дІаэц 17 шерал тІех ха йолаши юкъера школа чакхъяьккхаи бараш, Іомалуш яккха еза ха — 1 шу);

Комсаш лелаераш (деша дІаэц 15 шу а кхы тІех а ха йолаши 8—10 класс яьккхаи бараш, Іомалуш яккха еза ха — 1 шу);

Соми баьцадаараши леладераш (деша дІаэц 8 — 10 класс яьккхараш, Іомалуш яккха еза ха — 2 шу);

Сом цхьалха а боахаш чакхбоахараш (деша дІаэц 8—10 класс яьккхараш, Іомалуш яккха еза ха — 1 шу);

Деша дІаоттара **эш ер документаш:**

1. Училища директора цІерагІа язъяь заявлени;
2. Дийша (образовани) хиларах дола тешал;
3. № 286 йолча форма справка;
4. Ялх сурт (3 х 4 см);
5. Автобиографи;
6. Характеристика;
7. Паспорт учетера дІадаьккха хила деза (ше хьадахь);
8. Къахьегама книжка (из долчаргара, хІана аьлча дешаш яьккха ха къахьегама стажаца лоарх).

Дешархой бизза пачхьалкхено Іалашбу, деша багІаш даьккхача хьалхе 33 процент дар кара хьател. Общежити я. Деша дІаэц экзаменаш йоацаш.

Занятеш дІайолу 1977 шера 1 августехь 1 сентябрехь.

Училище адрес: Нохч-ГІалгІай АССР, Наурски района, с. Алпатово. ГПТУ-20.

ТЕЛЕВИДЕНИ РАДИО

16 июль
I ПРОГРАММА

9.0 0 — Кердадараш. 9.10 — Іуйранара гимнастика. 9.30 — «Говза кулгаш». 10.00—«Дай-ноаной, шоана». 10.30 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа. 11.05 — Художникех дола дувцараш. Питерь Пауль Рубенс ваь 400 шу дизарга. 2-гІа передача. 11.35 — «Сийле хийла хьа, кортамукъа тха Даьхе!». Киновикторина. 2-гІа передача. 12.05 — «Къилбаседа Кавказ» яха киножурнал. 12.15 — «Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарга». Дьахе, хьа сийлаллах илли оал аз» яха телевизионни музыкальни конкурс. 13.00 — Берашта дола фильм. «Кроша лелаьа тамашийна хІамаш» яха художественни фильм. 14.20 — Музыкальни абонемент. 14.50 — «УнахцІено», Іилман-популярни программа. 15.20 — «Спортлото» тираж. 15.30 — «Тамашийна кхо бос» яха берашта йола передача. 15.40 — «Кхы даьхе яц тха». 16.10 — «Седкъа» яха берашта дола киноальманах. 16.50 — Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои эстрадно - симфонически оркестра концерт. 17.25 — «Днепропетровск» яхача телевизионни документальни фильма премьера. «Городи нахи» яхача циклацара. 18.00 — Кердадараш. 18.15—Мультфильма программа. 18.50 — «9-гІа студи». Передача дІахьу политически обозревателa В. Зорина. 19.50 — Приключенчески фильма экран. «Резидента гІалат» яха художественни фильм. Хьалхара дакъа. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Кинопанорама. 23.00 — Регбех йола СССР чемпионат. Инстеьлча — кердадараш.

9.30 — Гургал бетта сахьат. 10.00— «Советски Союза гІулакх деш ва». 11.00 — Зюзюкин. «Муратова чІоагІа чолханера вахар» яха телевизионни спектакль. Хьалхара дакъа. 12.00 — «Музыкальни киоск». 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — «Тахан — металлурга Ди». СССР Іаьржача металлурге министра Казаница къамаьл. 13.45 — Боккхача наькъа этапаш. «Салтечун да» яха художественни фильм. 15.25 — Тахан — металлурга Ди. СССР босболча металлурге министра Ломако къамаьл. 15.40 — Металлурга Денна хетадаь концерт. СССР Пачхьалкхен Академически Доккхача театрера передача. 16.40 — Музыкальни панорама. 17.10 — «Мишга вах хьо, кхувш воагІа саг». 17.25— «Йоззанхочун боккха дезал» яхача телевизионни документальни фильма премьера. «Дайи бераши» яхача циклацара. ДІадолалуш дош оал Суркова. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Кинопикъбархой клуб». 19.15 — «Илли-77». 19.45 — СССР Конституце проект ювц. 19.55 — Приключенчески фильма экран. «Резидента гІалат» яха художественни фильм. «Бекас юхавар» яха шоллагІа дакъа. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Чайковске вах симфони, 1-гІа симфони дІалокх СССР Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои йоккхача симфонически оркестро. Дирижер ва СССР халкъа артист, СССР пачхьалкхен совгІата лауреат Иванов. 22.25 — Хи чу футболагІа ловзара дунеи халкъашта юкъера турнир. СССР сборни — Голланде сборни. Будапештера передача. Инстеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

11.35 — Пачхьалкхен Большой эрсий халкъа хора концерт. 12.20— «Книжкий тикка».

II ПРОГРАММА

16.05 — Телевизиони спектакль. 17.01 — Мультфильм. 17.26 — Советски цкхое [illegible]. 17.55 — СССР вежарашка бокъа [illegible] Тувински АССР. Кинопрограмма.

17 июль
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Беране тІера йола Іуйранара гимнастика.

16 июль

6.30 — «ХІара кхайна — дикала Знак!», Свеклай кхашка. «Горец» совхозера передача (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Къонал». 14.30 — Литературни передача. 15.00 — Дагестански радио халкъа инструментий оркестра а солистий а концерт. 15.40 — «КІарцхал» яха сатирически журнал (гІалгІай меттала). 16.00 — «Хьона, Даьхе — салтечун дог» (гІалгІай меттала). 16.30 — Самодеятельни илланархой а музыканташ а (нохчий меттала).

17 июль

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 12.10 — «Ялат кхелер» яха очерк (нохчий меттала). 15.15 — «ЦІе сийгаш» яха пионерашти дешархоштеи йола передача (гІалгІай меттала). 15.45 — Металлургашта дола концерт. 16.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск. 18.30 — Иллеца доттагІал дараштa дола концерт (гІалгІай меттала).

Тахани кхоанеи хургда

16-ча ИЮЛЕ

С. М. Кирова цІерагІа культуран салаІарен парк. 14.00. Массовкай майда. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. Музыкальни эстрада. Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Баьццара театр. «Кхеллар даьла вац, саг ва» яха дагахьара журнал. 19.00. Баьццара театр. Пролетбата цІерагІча культура Цен художественни самодеятельноста концерт. 19.30. Кинолекторий. «Историмутlараш» яха Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетадаь тематически кинофильмаш гойтаргда. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаІара сайре. Дерригача дийнахьа болх беш хургья ерригa аттракционаш, лодкаш хехка стацци.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 11.00. Кинозал. Болх беш хургда «Заманхо» яха берий кинотеатр. 12.00. Кино дезараштa йола консультаци. 16.00. Библиотека. «Зуламаши алкоголизми» литература библиографически обзор. 18.30. 2-гІа Подгорный яха хутор. «СССР Конституце проект ювцилга» яха лекци. Документальни фильмаш хьокхаргда.

Н. К. Крупская цІерагІа культура Дворец. 12.00. Болх беш хургья ерригa аттракционаш. 19.30. «Мичара дера воа» яха лекци. Документальни фильмаш хьокхаргда.

Химикий культура Дворец. 10.00. «Массаза хьежалба малх» — берий фестиваль. 11.00 Берий творчества выставка хьаеллар. 12.00. Концерт. 17.00. «Закон массабараштa цаІ да» яха хаттарийн жопийн сайре. Хеттараштa жоп луш хургва юрист нов. Чурилов. 19.30. «ДоттагІал» яха ахканара майда. «Саг, общество, закон» яха беседа.

17-ча ИЮЛЕ

С. М. Кирова цІерагІа культуран-салаІарен парк. 14.00. Массовкай майда. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 18.00. Баьццара театр. Нохч-ГІалгІай АССР МВД ГАИ болхлой г. Грознерча автомобилисташца дола вІашагІкхетар. 19.00. Баьццара театр. МВД художественни самодеятельноста концерт. 19.30. Автотранспорт лелаяра кхерамзленах дола кинофильмаш хьокхаргда. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаІара сайре.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 11.00. Кинозал. Болх беш хургда «Заманхо» яха кинотеатр. 12.00. Кино дезараштa йола консультаци. 19.00. Ахканара кинолекторий. «Даьхен болат» яха металлурга Денна хетадаь тематически фильмаш хьокхаргда. 19.00. Ахканара халхарий майда. Кагирхой салаІара сайре.

Н. К. Крупская цІерагІа культура Дворец. 10.00. Болх беш хургья «Къона ленинец» яха кинолекторий. 12.00. Болх беш хургья аттракционаш. 16.00. П. Мусорова цІерагІча улица цІей. 19.30. Ахканара кинолекторий. Документальни фильмаш.

Химикий культура Дворец. 10.00. Кино дезарий «Мультфильмай дукха беза турпалаш» яха конкурс. 12.00. Волейболах йола спортивни яхьаш. 17.00. «Коммуниста сурт-сибат художественни литературе». 18.00. «Зама» яха политически информаце клуб. СССР Конституце проектах йола беседа.

Редактор **Т. А. ТЕБОЕВ.**

ХАОТТАМ

Тахан республикех Грознеи кІезига морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3 — 7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хир ю. Дийнахьа температура республике йоллаш 27 — 32 градус. Грозне 29 — 32 градуси йоллаш хир ю тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; жоьпаллин секретара — 3-34-38; партийни вахареи культуран отделлий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05180. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5278.